

1000-nyi link
papíron + CD!

• HÍR • MÉDIA • NEW AGE • FILM • JÁTÉK • MACI • BUTIK • RANDEVŰ • SZEX • SZTÁR •

ink

internetkalauz

VIII. ÉVFOLYAM • 6. SZÁM • 2003. MÁRCIUS

Kérsz egy SÜTIT?

22

44

Mesék a sittről

46

**Halálközeli
élmények**

12

**„Expresszvonlat”
kábeltevé**

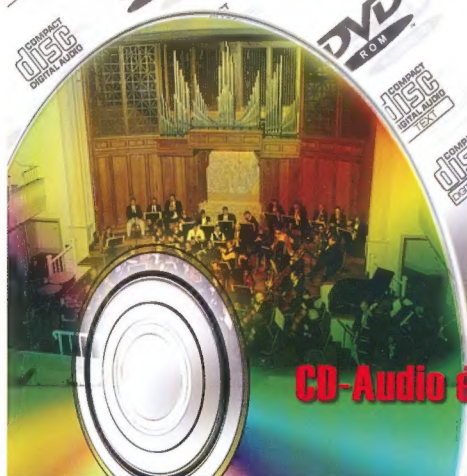
PRÍM

AZ ELSŐ MAGYAR
INTERNETMAGAZIN • ÁRA 548 FT

...Óvjuk értékeinket...

CD, MC, DVD gyártás
biztos alapokon

CD-Audio és CD-ROM másolásvédelem

VTCD VIDEOTON
Kompaktlemez-gyártó Kft.

H-8001 Székesfehérvár, Pf.: 175. Tel.: +36-22-533-571, Fax: +36-22-533-077 Email: info@vtcd.hu Internet: www.vtcd.hu

IT 2003
KONFERENCIA ÉS KIÁLLÍTÁS

Informatika a hatékonyságért

2003. április 9-10. - Magyar Tudományos Akadémia

Üzleti konferencia gazdasági vezetőknek

Témáink:

- Mitől válik az informatikai költség befektetéssé?
- Hogyan szerezzünk versenyelőnyt az informatika használatával?
- Üzleti folyamatokra épülő hatékonyságnövelés különböző ipari szegmensekben.
- Hogyan állunk, mire számíthatunk - az informatikai piac növekedési esélyei.
- A kormányzat szerepe az Információs Társadalom fejlődésében.

Előadók: a kormányzat vezető tisztségviselői, közép- és nagyvállalatok vezetői, informatikai szakemberek, külföldi előadók.

Részvételi díj: 1 napra 28.000,- Ft + ÁFA, 2 napra 35.000,- Ft + ÁFA

Érdeklődni lehet: Mécia Hungária, Tel.: 391-5889, Fax: 391-5890

Informatikai és
Hírközlési
Minisztérium

MINOR
MÁV INFORMATIKA Kft.

www.qwerty.hu

Részletre is!

Jobb gépet mégjobb áron!

Bruttó 79.900,- Ft

Celeron 1,1
128 Mb RAM
Geforce2 MX 400 32 MB VGA
30 GB HDD, 52X CD
magyar billentyűzettel, egérrel,
monitor és oprendszer nélkül!

Bruttó 99.900,- Ft

CEL 1700 S478
256 MB 133
Geforce2 MX 400 32MB TV out
40 GB 7200 HDD
16/40 DVD IDE OEM
magyar billentyűzettel, egérrel,
monitor és oprendszer nélkül!

Bruttó 124.875,- Ft

Abit KD7 alaplap
AMD XP 2000+
256 MB DDR 266
OEM Nvidia Geforce4 MX440 64TV
Cool 111, 40 GB 7200
16/40 DVD IDE OEM
OEM PANDA 6 hónap
magyar billentyűzettel, egérrel,
monitor és oprendszer nélkül!

Bruttó 127.375,- Ft

CEL 2000 S478
Geforce4 MX440 64 Mb TV out
60 GB 7200 HDD
32/16/40 CD író + DVD olvasó
Panda Antivirus szoftver
magyar billentyűzettel, egérrel,
monitor és oprendszer nélkül!

**QWERTY
COMPUTER**
Alapítva: 1984-ben

Hívjon, mert mikor hirdetésünket olvassa, áraink már alacsonyabbak is lehetnek!

Qwerty Computer Szaküzlet - 1111 Budapest, Bartók B. út 14. - Tel.: 466-9377

Minden, ami számítástechnika

További üzleteink: Mammut Üzletház - Budai Skála Áruház - Corvin Áruház

TEGNAP CSODA, MA VALÓSÁG!

Pillanatkép az IT forradalomról:

1980-as évek:

Personal Computer

1990-es évek:

Internet és mobil kommunikáció

1993:

processzor 33-66 MHz,
memória 8 MB,
merevlemez 83 MB, 253 MB

2003:

processzor 3,06 GHz,
memória 256 MB, 512 MB, 1024 MB,
merevlemez 80 GB, 120 GB, 160 GB

Közreműködés a tudásalapú társadalom és gazdaság építésében
Szinovonali szakmai fórum a kormányzati körök részvételével
Kapcsolatfejlesztés a fogyasztók és a piac szereplői között
Ahol helyük van mindazoknak, akiknek közük van az informatikához

A FORRADALOM FOLYTATÓDIK!

További információ: Syma Expo Kft., Tel.: 239 6120, Fax: 349 7638 e-mail: hembi@tztteam.hu

üzletkereső.hu

Csak egy kattintásra a siker!

SZOLGÁLTATÁSAINK

- SZAKMÁKRA, SZOLGÁLTATÁSOKRA ÉS CÉGAKCIÓKRA BONTOTT INFORMÁCIÓK
- AKTUÁLIS HÍRADÁS
- HONLAPOK KÉSZÍTÉSE
- 1 ÉVRE SZÓLÓ MEGJELENÉSI LEHETŐSÉGEK

ELŐNYÖK

- ÁTTEKINTHETŐ KERESŐRENDSZER
- ADATOK FOLYAMATOS FRISSÍTÉSE
- KEDVEZŐ HIRDETÉSI FELTÉTELEK

www.uzletkereso.hu

TEL.: +36 1 476-8922

FAX: +36 1 215-6440/121

Megbízható gépcsalád
lenyűgöző teljesítménnyel!
Intel® Pentium®4 processzorral!

http://www.albacomp.hu

oldala **ink**

internet kalauz

VIII. ÉVFOLYAM 3. SZÁM 2003. MÁRCIUS

Igazságtalan a sors, mindig a nagy
étvágyúaknak kedvez. Az internetezőket
duplán sújtja ez a csapás: aki kevesebbet
tud áldozni a szörfözésre, az rendszerint
telefonon csatlakozik a hálóra – hiszen így
olcsóbb a havidíj –, de mivel ez sokkal
lassúbb, mint a széles sávú megoldások,
ugyanannyi információ letöltésére sokkal
többet kell várnia, így viszont a telefon-
használatért kell többet fizetnie.

„Expresszvonál” kábeltévé 12. oldal

KEDVES OLVASÓINK

A hűlesség terjedési sebessége
(Kis Ervin Egon)

8

HÍREINK

9

SZOLGÁLTATÓINK

„Expresszvonál” kábeltévé
Fejlődő széles sávú hozzáférés
(Galvács László)
Új bolygó a WAP-rendszerben

12

16

FELMÉRÉSEINK

Online szokásaink

18

CÍMLAPSZTORINK

Kérsz egy sütit?
(Szendi Gábor)
Túl sok a süti?

22

26

WEBOLDALAINK

Dísznövény 2003 Szakkiállítás és Vásár
Idén már mesekert is várja
a gyermekeket
Menj a víz alá!

28

29

A MI MACINK

Magyar Címtár – 2003. 03. 04.

30

JÁTÉKAINK

Reversi a neten
(Láng Attila D.)

31

TIPPJEINK

A jövő technológiái (II.)
Az XHTML 1.1-es ajánlás
(Novák Áron)
Honlaptervezés
Ergonómiai irányelvek a gyakorlatban
(F. Fülöp Hajnalka)

32

34

MOBIL

Talál meg magad!

Ha az internetre általában igaz, hogy csak
akkor várható el tömeges használata, ha
kellő mennyiségű, hasznos magyar nyelvű
tartalmat találunk rajta, akkor ez a WAP-
oldalak esetében hatványozottan érvényes:
tartalom nélkül hiába van már vagy öttucat-
nyi különféle WAP-os készülék, a kutya sem
fog WAP-ozni.

Új bolygó a WAP-rendszerben 16. oldal

A cookie nem csupán technikai, technológiai
probléma, hanem összefügg egy sor adatvédelmi,
személyiségjogi kérdéssel is. Lapunk nyomdába
adásának idején rendezte meg az eDemokrácia
Műhely és az Adatrosta Konzorcium szakmai kon-
ferenciáját a Független Média Központban. „Túl sok
a süti? – a vitatott cookie-technológia” címmel.

Túl sok a süti? 26. oldal

A népszerű játékoknak gyakran sok ne-
vük van. Ennek is. Hívják fordítgatós-
nak, Othellónak, szincserélőnek, fonákollós-
nak és ki tudja, még mi mindennek.

Reversi a neten 31. oldal

A honlapkészítés szinte gyerekjáték a piacon kapható, illetve a szabadon használható (**shareware, freeware**) programok segítségével. A könnyen kezelhető és egyszerű szoftverek mellett azonban jó, ha ismerjük a honlapok és azok látogatóinak vizsgálatával foglalkozó **tudományos kutatók** gyakorlatban is használható tapasztalatait, megállapításait.

Honlaptervezés 34. oldal

A Linux sokáig híján volt a kiemelkedő multimédiás képességeknek, de a **grafikus felület** és az egyre több **grafikus alkalmazás** megjelenésével párhuzamosan kezdett színes-szagos zenés lenni. **Linux-kalandunk** ötödik fejezetében tehát röviden áttekintjük a **zenehallgatáshoz, videónézéshez és képszerkesztéshez** rendelkezésre álló linuxos alkalmazásokat.

Linux-kaland (V.) 38. oldal

Sztárbűnözőnek lenni nem könnyű kenyérkereset. Az persze még mit sem sejt erről, aki e kétéves úton hajt a **címlopsztorira**, am annál nehezebb dolga van annak, aki a **hírnévre** ráunván szabadulni szeretne a megtisztelő (?) címtől...

Mesék a sitről 44. oldal

Ma már ciki, ha valakinek nincs **halálközeli élménye**. Ez a nemrég még okkult tapasztalat mára szabad prédájává vált az **amatőr kutatóknak**, a valódi fanatikuskoknak, az istenbizonyítékokat keresőknek és a fércműveket gyártóknak. Mindamelllett **tényleg érdekes jelenség**.

Halálközeli élmények 46. oldal

RENDSZEREINK

- Linux-kaland (V.)
A harmadik nyolcas
(Kis Ervin Egon) 38

VÍRUSAINK

- Jelentés az internetes veszélyekről 42
Vírushíradó 43

FILMJEINK

- Mesék a sitről
(Csiki Judit) 44

NYAVALYÁINK

- Halálközeli élmények
(Szendi Gábor) 46

A márciusi CD tartalmából:

programjaink

»OpenOffice.org I.O.2
magyarul »Netscape 7.0.2

»Tiny Personal »Firewall
játékaink

»Kyodai Mahjongg »Lórum
válogatásaink

»Képernyővédők és
háttérképek

a Letöltés.com
archívumból

»Válogatás a Modem idők
anyagaiból

[illegible][illegible]

és égen!

Az Alarmix Online elindította vezetőik nélküli szolgáltatását: napi 24 óráig, egyből költségektől mentes internet hozzáférést nem számít a népszerű, nincs semmi a "szavakon túl", csak gyors szkeletzárví folyamatok internetkapcsolat.

Önnök semmi mást nem kell tennie mint rendelkezni egy szabad PCI slot-tal gépeben és megrendelni tőlünk a szolgáltatást. 64 kbit/s-tól 512kbit/s-ig az ügyfél igénye szerint.

Már havi 4000 Ft-ért* és mi csak olcsóbbak leszünk!

Internet hozzáférés
csak 14 drág, egyből
nincs semmi a
csak gyors és zökkenő-
mentes kapcsolat.

Önnel semmi más nem
kell tennie mint rendelni
egy szabad PCI slot-tal
gépben és megrendelni
tőlünk a szolgáltatást.
64 kbit/s-tól 512kbit/s-ig
az ügyfél igénye szerint.

Minden amit egy ISP-nek t

Alumix Online
www.alumix.net
Tel.: +36 1 450 2930

Alarmix Online

www.alarmix.net

Tel.: (1) 450-3010

Fax.: (1) 465-010

sales@alarmix.net

A részletekről érdeklődjön 24 órás ügyfélszolgálatunknál és a www.waveaccess.hu weboldalon.

* 64kbit/s sávszélesség 2 éves szerrződés esetén

ink

internet kalauz

AZ ELSŐ MAGYAR INTERNETMAGAZIN

Alapítva: 1996
ALAPÍTÓ FŐSZERKESZTŐ:
Vértess János Andor

KIADJA:
Prim Kft.
1118 Budapest, Ugron Gábor u. 35.
Telefon: (36-1)248-3230
E-mail: ikalauz@prim.hu
URL: <http://prim.hu>
<http://www.prim.hu/ikalauz/>
FELELŐS KIADÓ:
Szabó Hédy (hszabo@prim.hu)

OLVASÓSZERKESZTŐ:
Fábián Gábor (gfabian@prim.hu)
CÍMLAPTERV:
Láng László (gr-blekk@online.no)
A CD SZERKESZTŐJE:
Radics Péter (pradics@prim.hu)

Ára: 548 Ft
Előfizetési díj egy évről: 5472 Ft

Megrendelhető a Kiadónál,
e-mailben (ekias@prim.hu), leveleiben
vagy faxon, továbbá a prim.hu
weboldaról kiindulva a megrendelőlap
kitöltésével, valamint a Magyar Posta
Rt. ULK Ügyfélszolgálati irodáiban,
védeken a postahivatalokban.

Hirdetéstípusok: megtalálható
a prim.hu legelső soráról kiindulva.
Hirdetéseket: a Kiadónál.

Hirdetési vezető:
Henger Ágnes
06-20-9343-077; 06-30-9840-221
henger@prim.hu
Nyomdai előkészítés:
Artur Repro Stúdió

Nyomda:
Veszprémi Nyomda Rt.
8200 Veszprém, Órkész utca 38.
Tel.: 06-88-591-630

Terjesztő:
LAPKER Rt.
Magyar Posta Rt. ULK
Írások szerzői jogvédelemmel részeseinek.

A szerkesztőség tisztelteltet tartja mások
szerzői jogait, és gondosan vásárolt
cikkekből, képekből gyűjtszik összeállítani
az újságot. Tekintve, hogy az INK
az internetről szól, a weből is kerülnek bele
képek, dokumentumok, és ilyen esetben
nem mindig sikerül feltérteni a forrást.
Amennyiben valaki úgy érzi, hogy valamelyik
között anyag eredetileg az ő szellemi alkotása,
kérik, a hiteles érdemű igazolásokat juttassa
el a szerkesztőségbe, hogy ilyen esetben
utólag tisztázassuk a szerzői jogokat.

HU ISSN 1219-9001

MÁRCIUSI SZÁMUNK HIRDETŐI:

Alarmix	7
Albacom	5
Axico	22
BMF-állásbörze	32
Comdex	4
Dísznövény 2003	28
Divex	29
Hi-Grade	18
HP	BIV
IT 2003	3
Kaspersky Anti-Virus	42
Mali	BIII
Oki	28
Qwerty	3
Trader	7
Üzletkereső.hu	4
Virushíradó.hu	43
VTCD	BII

A Prim a Magyar Terjesztés-Ellenőrző
Szövetség tagja, az INK példányszámát
a MATESZ adataival.

A magazint rendszeresen szemlélzi az
„OBSERVER”
Budapest Médiaügylet Kft.

Kedves Olvasó

ink

A hülyeség terjedési sebessége

Prágában egy 72 éves nyugdíjas előtt
a nigériai nagykövetség konzulját – adta
hírül a közelmúltban számtalan orgánám.

Az is kiderült: a nyugdíjas egykor **vállalkozó**
volt, tetteinek indítéka, hogy a diplomata nem segített neki visszaszerezni
nigériai bankszámlákra áttűrt pénzt. Hogy a tettes – vagy áldozat – mi-
ért utaltatott jelentős összegeket Nigériába? Mert **e-mailben** ezt kérték
tőle! Ismét **gyilkolt az internet** – konstatálják a fotelban hátradőlve a té-
vénezők, akik sohasem találkoztak még a **világhálóval**, és az információt
elraktározzák arra az esetre, ha a gyerek megint internet-hozzáférést kér-
ne karácsonyra. Nem lehet örökké a **pénzre**, a **bombareceptekre**, a leg-
utóbb lefűlt **pedofilhálózatra** vagy a **vírusokra** hivatkozni.

A hagyományos média minden híre boldogan csap le, amellyel azt lehet
sugallni, hogy a net veszélyes, ördögi dolog, halálos kórokat (vírusokat)
terjeszt, de minimum feloldja a családi békét. A betyárbecsület azt diktál-
ná, vegyem védelmembe **kenyéradó médiumomat**, ám szomorúan kell
megállapítanom: az internet tényleg veszélyes, mert **egyre nagyobb se-
bességgel terjed rajta a hülyeség**. Nemcsak nigériai levelek léteznek –
amelyekben az ország zavaros körülményeire hivatkozó helyi „**mágnások**”
kérlik, hogy nyissunk bankszámlát számukra, ahová áttűrelhetjük dollár-
milióikat, és csak úgy mellékesen, addig is, amíg ez megtörténik, az átment
zavarok enyhítésére adjunk kölcsön pár száz dollárt –, hanem a világ ösz-
szes hagyományos **svindlijének** nem már internetes változata. Ezek mind
a kegyesen **jóhiszeműségnek nevezett ostobaságra építenek**, amely persze
önmagában még nem vezetne tragédiához, ha nem párosulna **mardosó
pénzeshéggel**. (A cseh nyugdíjas állítólag nem elégedett meg azzal, hogy
néhány száz dollárt kölcsön adott, hanem Nigéria összes „**menekülőjét**”
ellátta kisebb összegekkel, persze a busás haszonnal kecsgetető viszonzás
reményében.) Létezik a hülyeség minden válfajának online verziója is:
elég ellátogatni az ingyenes webhelyek tartalomjegyzékében például a **po-
litika**, a **vallás** vagy netán a **tudomány** tárgykörébe sorolt honlapokra, il-
letve beleolvasni a nagy portálak fórumain hasonló kérdéseket tárgyaló
topicokba.

Az internet veszélyessége fordított arányban növekszik használoinak **tájé-
kozottságával, intelligenciájával**, józan **kritikai érzékével**. Persze ez a
szabály igaz – mostanában egyre inkább – a televízióra is, meg a köny-
vek sem képeznek kivételt. Ám amíg a könyvben terjedő hülyeségnek gátat
szabnak a terjedelmi és a terjesztési korlátok, az analfabétizmus, a képzé-
lőerő hiánya, a televíziót pedig korbácnak tartják technikai és szervezeti
határai, az egyirányúság, a bonyolultság és az ellenőrizhetőség, addig az
interneten, ahol a hülyeség terjedési sebessége a legnagyobb, **csak saját
korlátaink akadályoznak, védenek meg, vagy éppen visznek károkatba**.

Kís Ervin Egon

Megbízható gépcsalád
lenyűgöző teljesítménnyel!
Intel® Pentium®4 processzorral!

http://www.albacom.hu

Link

híreink

híre **ink**

A 007-es webügynök jelentí A szellemdomainekről

Az angol parlament website-ja bárki által meglátogatható a www.parliament.uk címen, ahol olvashatók a napi pergő viták, de ha valaki nyomtatott változatot szeretne a „parlament napló”-ból, csekkeket kell küldenie a parlament sajtóosztályának. Nincs ugyanis az online vásárlást lehetővé tevő SSL (Secure Sockets Layer) titkosított adatátviteli szolgáltatás a domainhez rendelve. Ebben az

esetben nem az angol konzervativizmus a felelős a hiányosságért, ugyanis a sajtóosztály megrendelte a

Thawte.com-tól a biztonsági szerver működését, s a cég – teljesen formálisan – csupán azt kérte, mutassák be a domain tulajdonlást igazoló iratot. Egy perc, mondta a sajtóosztály vezetője, de aztán a percből órák, napok, sőt hónapok lettek. Ugyanis kiderült, hogy sem a .uk végződésű domaineket felügyelő Nominet, sem a gov.uk és ac.uk domaineket futtató UKERNA hivatalosan soha nem adta ki a parlamentnek a nevet, s az a mai napig nem is fizet senkinek a fenntartásért. A nevet ugyanis az internet őskorában, 1996 augusztus 1-je előtt kezdték használni, s azóta senki nem foglalkozott azaz, hogy legalizálják. A jogi furcsaságok miatt a helyzet megoldhatatlannak tűnik, mert a parlament domainje létezik is, meg nem is. A helyzet olyan, mintha egy napon egy rendőr igazolnátna a királynőt, és követelné, hogy igazolja, jogos tulajdonosa a királyi jogarnak. Csak remélhetik az angolok, hogy erre nem kerül sor. Épp elég nekik most ez az ügy.

(Szendi)

PHP-konferencia

A PHP levelezési lista szakmai közössége (magánszemélyek és vállalkozások), valamint az ELTE Radnóti Miklós Gyakorlóiskola 2003. március 29-én rendezi meg az első magyarországi PHP-konferenciát.

A konferencián – amelyre elsősorban informatikai döntéshozókat, programozókat, diákokat és tanárokat várnak – a részvétel ingyenes, de a rendezők előzetes regisztrációt kérnek a www.phpconf.hu/index.php?p=subscribe címen. A programot úgy állították össze, hogy a lehető legszélesebb közönségrétegnek szólnon, kezdve azokkal, akik most fognak először hallani a PHP nyelvről, egészen azokkal, akik már régóta foglalkoznak vele. Lesznek szakmai előadások és nyílt

2003. március 29-én
PHP KONFERENCIA

Radnóti Miklós Gyakorlóiskola

1065 Budapest, Szabó Zoltán utca 10. sz.

Regisztráció

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

ELŐJELENTÉSEK

Olcsó, minőségi neteszek

Új márkát vezet be a hazai notebookpiacon a Vision Kft. A megbízható, angol, minőségi Hi-Grade netesgépek ára alig haladja meg a legolcsóbb itthon kapható laptopok árát, ugyanakkor mind képességeiben, mind szolgáltatásaiban igazán kvalifikált gépet kapunk. A prémium márkájú Hi-Grade notebookok könnyű, ütésálló magnéziumházban kerülnek forgalomba, cseppálló billentyűzettel, akár 3 GHz-es Pentium 4-es processzorral, s a 2 év garancia mellett az árban két év biztosítás is benne foglaltatik: ha tehát valamiért sérül vagy törik a gép, a folyadékkártalanító képernyő, a felhasználót nem éri kár.

fórumok, s ezzel párhuzamosan a rendezők meghírdettek egy programozási versenyt is (5k.phpconf.hu) értékes, a webmunkát segítő nyereményekkel.

Kütföldön ezeknek a rendezvényeknek már nagy hagyományuk van (ld. www.php.net), mert a fejlesztők idővel rájöttek, hogy a fizikai (és nem virtuális) találkozássokba befektetett energia többszörösen megtérülhet egy-egy ilyen konferenciára ellátogatva. Új, személyes kapcsolatokat lehet kialakítani, és intenzív tapasztalatcsere is mód nyílik.

Hivatalos weboldal: www.phpconf.hu.

híreink

A 007-es webügynök jelenti Cybersquatting

A cybersquatting népszerű domáinek vagy márkanevek hasznoszerzés céljából elkövetett illetéktelen regisztrálását jelenti. *William Purdy* Amerikában arról híres, hogy szent háborút folytat az abortusz minden formája ellen. Ennek egyik eszköze, hogy nagy márkanevek domainjéhez odabiggyeszt egy szócskát, vagy megváltoztatja a kiterjesztését, majd azt regisztrálja új domáinként. Így keletkezett a **www.mycoca-cola** és a **WPNI.org** (a **Washingpost.com** rövid domainneve). Utóbbiról Willy azt állítja, hogy a *William Purdy's Novel Insights* (*Purdy Vilmos új meglátásai*) mondat kezdőbetűiből ered, és a hasonlóság merő véletlen. Miután a *Washington Post* jogi úton megszületett tiltakozni, Purdy egyik fő ellenségevé vált, és azután már kevésbé könnyen megmagyarázható címeket is bejegyeztetett, mint **www.thewashingtonpostjesus.com** vagy **www.washingtonpostmurder.com**. Van még vagy harminc ilyen domainje, amely a *PepsiCo*, a *McDonald's* és hasonló nagy cégek nevét tartalmazza, s mindegyik közös tulajdonsága, hogy a **www.abortusismurder.org** oldalaira irányítja át a gyanútlan látogatót, ahol rémisztő képek sokkolják azokat, akik az abortuszt addig egészségszerűi beavatkozásnak vélték. Az abortusz persze komoly etikai kérdéseket vet fel, de nem biztos, hogy olyan trükkök használnak az ügynek, amelyeket a pornóipar előszeretettel alkalmaz a figyelmetlenül gépelőkkel szemben. Nem beszélve a site szövegeiről, amelyekről talán még a fanatikusok egy része is inkább elhatárolódik.

(Szendi)

Internetes szépségkirálynők a műsorban Modem idők-összeállítás a CD-n

Szilágyi Árpád, a *Modem idők* műsorvezető szerkesztője: „A műsor készítő férfiembert két szempont motiválta, amikor szépségkirálynőt hív egy informatikai műsorba. Az egyik (a szakmai) érv az, hogy ilyenkor mindig felpeszűdül a hangulat, és ez mindig jól tesz egy beszélgetés műsorának. (Hogy a tartalmának is jól tesz-e, az más lapra tartozik...) A másik érv már inkább a férfiúi kíváncsiságból fakad: ismét lehet egy kicsit a lányokkal, a nőikkel foglalkozni, ráadásul a szépség felől közelítve, és még az internetezéshez is van némi köze az egésznek. Az meg aztán mindennek a teteje, ha rögtön két szépségkirálynő is ott ül a stúdióban... Ez alkalommal azokat a műsorainkat válogattuk össze az **INK** CD-jére, amelyekben internetes szépségkirálynők vendégeskedtek.”

A CD-ről letölthetők a műsorok (linkkel, fotókkal).

A 007-es webügynök jelenti A gyerek marad!

A *Kaiser Family Foundation* nemrég publikált felmérése rámutatott arra, hogy az internet nemkívánatos tartalmának blokkolása olyan helyzetet teremtett, mint amikor a fürdővízzel együtt kiöntjük a gyereket is.

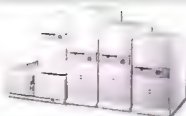
Az állami támogatást élvező amerikai iskolákban törvény írja elő az internetszűrő programok használatát, és azok paraméterezésekor a pedagógusok és könyvtárosok előszeretettel állítják be a legszigorúbb szűrési kritériumok használatát. Ez viszont oda vezet, hogy az így megszűrt világháló nem elérhető a szexuális felvilágosító, tanácsadó, terhességi problémákat tárgyaló website-ok sem, amelyeket pedig éppen azért tartanak fenn, hogy a tinédzserek megfelelő helyekről tudjanak tájékozódni. Ugyanakkor sok ügyes pornósita a legfinomabbra állított szűrőn is átjut. Az *Electronic Frontier Foundation* és az *Online Policy Group* felmérése az órándeket vette célba, s e szerint a szűrők legnagyobb opcióját használva is hozzáférhetlenekké válnak például az egyetemi órándek, amelyek természetesen tartalmaznak olyan szavakat, amelyeket rossz emberek is használnak.

A megoldáson dolgoznak. Mind a pornósita-ok, mind a filterprogramgyártók.

(Szendi)

**Megbízható gépcs család
lenyűgöző teljesítménnyel!**
Intel® Pentium® 4 processzorral!

<http://www.albacomp.hu>

híre **ink**

A 25 százalékos árcsökkentés kronológiája

Február 11.:

„Az Informatikai és Hírközlési Minisztérium folyamatosan tárgyal a partnerség jegyében valamennyi szolgáltatóval” – áll abban a közleményben, amelyet az Informatikai és Hírközlési Minisztérium juttatott el az MTI-hez, miután Medgyessy Péter miniszterelnök parlamenti országértékelő beszédében bejelentette: a tervek szerint március 1-jétől 25 százalékkal csökkennek az internetezés költségei. A Matáv közli: a kormányzati adókedvezményekre is építve tervezzi olyan ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line) és kapcsolt vonali konstrukciók bevezetését, amelyek révén jelentősen csökken az internetezés költsége, s amelyek elősegítik az ADSL tömeges elterjedését. Továbbá 2003 márciusától 25 százalékkal olcsóbb internet-hozzáférési tarifát eredményező, új konstrukciók lesznek elérhetők.

Az internetezést kábelben lehetővé tevő UPC Magyarország illetékese elmondja: az IHM részéről már többször felvetődött, hogy a széles sávú elérés is támogatják, de eddig erről nem volt konkrét egyeztetés, így nem tudni, hogy milyen anyagi hozzájárulással segítené elő az állam a gyorsabb világháló-használatot.

Február 18.:

Az IHM megkötötte a Matávval, valamint az Emitellel az árcsökkentést célzó szerződéseket, és a Matáv új internetes és telefonos konstrukciókat vezet be.

Az Axelero bejelenti új árait: „2003. március 1-jétől az Axelero Internet új, az eddigieknél átlagosan 25 százalékkal olcsóbb internetezést biztosító előfizetési konstrukciókat vezet be... A Kombi 15, Kombi 40 és Kombi 100 néven most bemutatkozó, az internet-hozzáférési és a telefonköltséget is tartalmazó termékszállad tagjai bruttó 3 ezer forintért 15 óra, 6 ezer forintért 40 óra, 9 ezer forintért pedig 100 óra kapcsolt vonali elérés biztosítanak a lakossági előfizetők számára. Jelentősen csökken a lakossági széles sávú ADSL-hozzáférési díja is, a 384 és 512 kbps letöltési sebességet kínáló szolgáltatásért mostantól bruttó 9900, illetve 11 900 forintot kell fizetni.”

Február 20.:

Az Alternatív Távközlési Szolgáltatók Egyesületének (ATSZE) közleménye szerint az internetpiacon élismer 25 százalékos nyágyereskedelemi árres gyakorlatát a hangpiacra is ki kell terjeszteni.

Kóka János, az Elender Üzleti Kommunikáció vezérigazgatója sajtótájékoztatón elmondja: az internet-szolgáltatók (ISP) esetében a 25 százalékos nyágyereskedelemi kedvezménye eleve 12 százalékra csökken, mivel a Matáv az engedményt úgy adja, hogy megszünteti az internetezésre használt bruttó telefondíjból a 13 százalékos visszatérítést. A jelenlegi nyágyereskedelemi konstrukció további hátránya, hogy az

azt igénybe vevő ISP-knek kell számlázniuk ügyfeleiknek, s ennek költsége a bruttó árbevétel 4–8 százaléka.

Február 25.:

Az Enternet, az Externet, az Inter.net, az Interware, a Nextra és a Pantel közös nyilatkozatot ad ki, miszerint az internetezés árait sem 2003. március 1-jétől, sem belátható időn belül nem tudják 25 százalékkal csökkenteni. A közlemény szerint a Matáv Rt.-től olyan ajánlatokat kaptak, amelyek nem teszik lehetővé számukra, hogy kiskereskedelmi áraiakat mérsékeljék.

Február 27.:

Az Elender Üzleti Kommunikáció, az Enternet, az Euroweb, az Externet, az Interdotnet, az Interware, a Freestart, a GTS-DatNet, a Pantel és a Vivendi közös közleményt ad ki, miszerint az ígért feltételek megvalósulása esetén készek „a szavakon túl is” 25 százalékkal csökkenteni díjaikat.

Február 28.:

Az IHM és a szolgáltatók közötti tárgyalások eredményesen zárulnak: az ISP-k bejelentik, hogy március közepétől 25 százalékkal csökkentik internetes tarifáikat. A támogatási rendszer alapján az IHM kétszer fog 6–7 százalék körüli hozzájárulást adni. Első körben a tanfokra – amennyit enged a szolgáltató, annyi százalékot –, majd a későbbiekben további 6–7 százalékos támogatást nyújt.

Fontos részlet, hogy a Matáv átvállalja a számlabeszedési kockázatot. Abban is megállapodtak, hogy március végéig megvizsgálják a széles sávú internetezés támogatásának módját. Emellett a kisebb hálózatépítőket, amelyek az adókedvezményeket nem tudták kihasználni, pályázat útján támogatja az IHM.

Kóka János a megállapodás után elmondta: a harc a Matáv és a Matávon kívüli világ, nem pedig a kormányzat és az alternatívok között zajlott. Hangsúlyozták: üdvözik az informatikai és hírközlési miniszter szándékát, amely Erkki Liikanen, az unió vállalkozásért és információs társadalomért felelős biztosaának álláspontjával összhangban a többszereplős piaci versenyt támogatja.

Március 4.:

A 2003. február 18-án bejelentett internetdíj-csökkentés eredményeképpen a Matáv – leányvállalata, az Axelero mellett – megállapodást kötött négy internet-szolgáltatóval: a Vivendi Telecom Hungary Rt.-vel, a GTS-DatNet Kft.-vel, az EuroWeb Kft.-vel és a Freestart Kft.-vel. A kedvező feltételek egységesen valamennyi szolgáltató számára igénybe vehetők, s ezzel már most lehetővé válik az internetezés mintegy 80 százaléka számára az alacsonyabb fogyasztói árak elérése,

„Expresszvonal” kábeltévén

Fejlődő széles sávú hozzáférés

*Igazságtalan a sors, mindig a nagy étvágyúaknak kedvez. Az internetezőket duplán sújtja ez a csapás: aki kevesebbet tud ál-
dozni a szörfözésre, az rendszerint telefonon csatlakozik a hálóra
– hiszen így olcsóbb a havidíj –, de mivel ez sokkal lassúbb, mint
a széles sávú megoldások, ugyanannyi információ letöltésére sok-
kal többet kell várnia, így viszont a telefonhasználatért kell többet
fizetnie. Ezzel szemben aki eleve széles sávú megoldást választ
tott, rendszerint forgalomtól független havi díjért, az már nyu-
godtan kivárhathatná, amíg letöltődik képernyőjére
a kívánt tartalom – hiszen semmivel nem ke-
rül többé –, mégsem kell türelmetlenül,
kiszolgáltatva lesnie az óra ketyegé-
sét, hiszen a dial-up sebességé-
nek többszörösét használva
szinte pillanatok alatt
kitárul szeme előtt
a világ(háló).*

A kormányzat azt ígéri, hogy olcsóbb lesz az otthoni internetezés. Nos, talán igen, de gyorsabb a telefonos behívással semmiképpen. Ehhez már széles sávú kapcsolat kell, ami persze szintén lehetne olcsóbb...

Az „expresszvonal” egyik változata a kábeltelvíziós (ktv) csatlakozás. Ha jobban belegondolunk, a lakások manapság háromféleképpen lehetnek bedrótozva. Villanyvezeték jószerivel **mindenhol van**. Telefonvonal is működik **száz közül nyolc-
van** lakásban. Ma már a kábeltelvíziós ellátottság szintén meghaladja az **50 százalékot**. Az elektromos művek eddig nem kínált internet-hozzáférést (bár folytak adatátviteli kísérletek, és vannak pozitív eredmények). A telefon viszont nagyon praktikus, mert már normál állapotban, modemmel is alkalmas a netezésre, ADSL technológiával pedig **széles sávon** képes ugyanerre. A kábeltelvíziózás régebbi keletű az internetnél, a technológiát mégis csak az utóbbi időkben fedezték fel a háló számára. Pedig a **koaxiális kábel** eleve széles sávú átvitelt kínál, hiszen ezt igényli a sok-sok tévéműsor továbbítása. Csakhogy a kábeltévé eredetileg **egyirányú forgalomra** szolgált, az összecso- magolt tévéműsorokat a központi fejállomástól kellett a nézők lakásá- ba eljuttatni.

Csillagpont és visszírány

Magyarországon ma mintegy 1600 településen összesen körülbelül 1,8 millió lakásba jut el valamilyen szintű ktv-szolgáltatás. E széles sávú hálózatok minőségük, képességeik alapján nagyon vegyes képet mutatnak. Legkezdetlegesebbek az úgynevezett **soros rendszerek**, amelyeken a gerinchálózatról minden néző **ugyanazt a programcsomagot** kapja. Ez főleg a kis településeken, a néhány száz előfizető rendszerében jellemző. Továbbfejlesztett, **csillagpontos változata** már lehetővé teszi az előfizetők egyedi igényeinek valamilyen szintű kiszolgálását, akik így többféle műsorcsomag közül választhatnak. Az esetek egy részében azonban ez még mindig csak **egyirányú átvitelt** nyújt.

A fejlesztés következő szintje a csillagpontos hálózatok felkészítése a visszírányú átvitelre. A szakemberek becslése szerint jelenleg a csillagpontos hálózatok hozzávetőleg 65 százalékában, mintegy 560 ezer előfizetőnél szükséges megoldani, hogy a jelátvitel a fejállomás felé is lehetséges legyen.

Internetszolgáltatásnál az alapfeltétel – de korántsem elegendő. A ktv-fejállomásokon telepíteni kell az internetsatlakozást lehetővé tevő eszközöket és szoftvereket, valamint meg kell teremteni a kapcsolatot (a kijáratot) a **nemzetközi internethálózat** felé.

„A hazánkban működő ktv-hálózatokon ma az előfizetőknek csak körülbelül 20 százaléka számára lenne elérhető az internetszolgáltatás” – állapítja meg **Kéry Ferenc**, az ország 797 településén egymillió előfizetőt kiszolgáló, 226 szolgáltatót tömörítő **Magyar Kábelkommunikációs Szövetség** elnöke. Ennek

Kábelmodemes települések:

Békésszentandrási	Hajdúnánás	Szarvas
Boly	Kapospüspök	Szedres
Budakeszi	Kaposvár	Szeged
Budaörs	Kemenesmihályfa	Székszárd
Budapest	Kemenessomjen	Szolnok
Celldömök	Kerekegyháza	Szombathely
Csabacsüd	Komárom	Tápe
Debrecen	Kondoros	Tapolca
Deszk	Martfű	Tatabánya
Dombóvár	Mersevár	Tengelic
Dunaföldvár	Miskolc	Tolna
Dunakeszi	Nagyatád	Tök
Érd	Nagykanizsa	Törökbalint
Esztergom	Nagyanyok	Várpalota
Fadd	Nyíregyháza	Zalaegerszeg
Gérijen	Páty	Zomba
Gyöngy	Sióágárd	Zsámbék
Győr	Sopron	

azonban csupán mintegy 8-10 százaléka veszi ténylegesen igénybe az internetszolgáltatást, ami ugyan jobb arány, mint a telefon-előfizetőkön belüli internetezők esetében, összességében azonban töredéke annak: alig több mint 30 ezresre tehető a kábelmodemesek tábora.

Chello, Kábelnet

Ma az országnak nincs olyan települése, amely teljesen le lenne fedve kábeltv-vel, kisebb-nagyobb mértékben összesen 14 városban érhető el. Ezek ugyan külön rendszerek, de a felhasználók döntő többségét egyetlen szolgáltató, a **UPC** mondhatja magának. Jelenleg Budapest 10 kerülete mellett további 8 városban össze-

sen mintegy félmillió háztartás számára érhető el a **Chello** márkanevű szolgáltatás, a tényleges előfizetők száma pedig meghaladja a 30 ezret. Ezt a kört egészíti ki a **Matáv-csoport** közel ötezer ügyfele. Két leányvállalat együttműködésében az **Axelero** nyújtja a **Kábelnet** nevű internetszolgáltatást a **MatávKábelTv** hálózatán, a főváros egyes községeiben és további öt városban.

Az eredendően műsorelosztó hálózatok internetezési paraméterei leginkább az **ADSL**-lél mérhető össze. Egyaránt jellemző rájuk az **aszimmetria** az adatkommunikáció két irányának sebességében: a legtöbb internetező számára fontosabb letöltési irány sokkal gyorsabb, mint az általában alig használt feltöltési. A széles sávú technológiák a hagyományos telefon-

"Expressvonal" kábeltévén

modemes behívásnál **7-10-szer** nagyobb letöltési sebességet kínálnak. Fix összegű, tízezer forint körüli havidíjért általában korlátlanul használhatjuk az internetet, egyik széles sávú technológiát sem terheli további telefonköltség, sőt a kábelmodem még **fizikailag is** el különül a telefonvontól.

Jelenlegi meghatározó piaci részese alapján a UPC kábelmodemes feltételeit tekinthetjük mérvadónak. Chello márkanévű szolgáltatásuknál – amint azt *Szűcs László*tól, a cég szóvivőjétől megtudtuk – maximum **512 kbps** letöltési és **128 kbps** feltöltési sebesség az ál-

talános (garantált minimális sebesség nincs, mivel a dedikált ADSL-lel szemben a ktv megosztott hálózati technológia, de átlagsebessége megegyezik az ADSL-ével, vagy magasabb annál). A forgalmat tekintve alapvetően jóhiszeműen jár el a szolgáltató, vagyis a megállapított mértéknek megfelelően az átvihető adatmennyiség havonta **15 GB**, de a szolgáltatást ezt követően sem állítják le, csak egy lassabb sávra terelik, így véde a többi előfizetőt, megakadályozva a hálózat túlterhelését.

A UPC egyetlen általános tarifát alkalmaz: **havi bruttó 11 990 forint**. Kedvezményeket általában nem a havidíjra, hanem a **csatlakozási költségekre** ad (részben vagy egészében elengedi a csatlakozási, installálási stb. díjat, ami a hivataltos tarifa szerint modemmel együtt **25 ezer forint**).

Az **Xelero** is hasonló paraméterekkel nyújtja **Kábelnet** szolgáltatását, lapzártakor éppen **50 százalékos belépési díjkedvezményt** kínál. Kétféle csomagjában a havidíj két éves szerződéskötésnél **9900**, illetve **11 900 forint**, határozatlan idejű megrendelés esetén viszont már **bruttó 12 900**, illetve **15 400 forint** kerül havonta.

A széles sáv is kap támogatást?

E számok ismeretében dönthetnek a hálóra vágyók, hogy a szaktárca kezdeményezésére kialakított **olcsóbb telefonos kapcsolatot** választják, vagy nem akarnak az időkorlátok szorításában vergődni, és korlátlan széles sávra váltanak. De az is lehet, hogy néhány hónap múlva még könnyebb lesz a választás, mert a hírek szerint a kormány az **Európa-terv** keretében **ösztönözn**i kívánja a gyors, korlátlan internet-hozzáféréssel rendelkező

Bookmarks

Go to: <http://www.prim.hu/maci><http://www.prim.hu>szolgáltató **ink**

A kábelmodemes internet díjai (bruttó árak)

Szolgáltató	Szolgáltatás	Szerződéskötési idő	Csatlakozási (egyszeri) díj	Havidíj
UPC	Chello	Határozatlan	25 000	11 990
		1 év 1 év + ktv	9 900* 0*	
Axelero	Kábelnet Otthon	2 év	25 000	11 900***
			12 500 **	
	Kábelnet Hobby	Határozatlan	30 000	15 400
		2 év	25 000 12 500 **	
Győri Ktv Szolgáltató Kft.	KábelNet	Határozatlan	30 000	12 900
			Nincs	
TVNET			48 000****	10 000****
Cory-Net TolnaNet	Családi	Határozatlan	18 750	6 250-től
		1 év	12 500	20 000-ig
		2 év	0	*****
	Üzleti	Határozatlan	31 250	6 250-től
		1 év	25 000	125 000-ig
		2 év	0	*****

* 2003. február 1. és március 31. között 1 éves hűségsszerződés mellett a csatlakozási díj 60% kedvezményhellyel csak 9900 Ft. Új kábeltelevíziós előfizetést egyúttal a csatlakozás ingyenes.

** A 2003. február 1-jétől március 1-ig tartó akció keretében, 2 éves szerződés esetén.

*** A 2003. február 1-jétől március 15-ig tartó akció keretében az Axelero vállalja, hogy a 2 éves hűségsszerződés időtartama alatt nem emeli a havidíjat.

**** A gazdasági társaságokra vonatkozó díjak a 25 százalékos áfával számítottak.

***** A havidíjak a forgalomtól függő csomagok szerinti alakulnak.

A szolgáltatás igénybevételéhez kábelmodem szükséges. Ezt az eszközt a szolgáltatók díjmentesen biztosítják az előfizetői az igénybevételekor. A táblázatban csak a havidíjak szerepelnek.

Az adatok tájékoztató jellegűek és nem teljes körűek. A táblázatokat és az áfát a maradi társaságok az www.prim.hu címen jelenítik meg. Az adatok online változatánál igyekszünk a táblázatokat frissíteni.

Következő számunkban a kábeltelevíziós nethez kapcsolódóan a ADSL-ről, a rádiós, illetve egyéb hozzáférési technológiákról is. Kérjük olvasóinkat, valamint a szolgáltatókat, hogy ha ezzel kapcsolatban információval rendelkeznek, jelezzék a fenti e-mail címen.

felhasználók számának növekedését. Ennek lehetséges módszereit és lépéseit most egyeztetik az érintettek. Kovács Kálmán informatikai és hírközlési miniszter február közepén fogadta a két kábeltelevíziós szövetség vezetőit. Egy találkozó után azonban végleges megállapodás még nem született, már csak azért sem, mert a kábeltelevíziózással összefüggésben sok kérdés vár még megoldásra.

A Magyar Kábelkommunikációs Szövetség mindenesetre nem üres kézzel érkezett a szakmai egyeztetésre: konkrét javaslatokat tett a széles sávú kábeltelevíziós hálózatok informatikai célú hálózattá fejlesztésére. Ezek egy részét akár a szolgáltatók belügyének is lehetne tekinteni, hiszen a hálózatfejlesztés támogatásának lehetséges formáit veszik sorra, azonban könnyen belátható, hogy ha ennek költségeit a szolgáltató maga kénytelen állni, akkor vagy az előfizetőkre kell terhelnie egy részét, vagy elmarad az ellátottság javulásához igencsak nélkülözhetetlen fejlesztés.

Az nem valószínű, hogy a minisztérium bármelyik technológiát előnyben részesítene, számára nem a szolgáltatók helyzete az érdekes, hanem a széles sávú internetszolgáltatás fejlődése.

A kábeltelevíziós hálózatok üzemeltetői sem csak saját költségén nyújtásról gondolkodnak. Kéry Ferenc, a szövetség elnöke beszámolt arról a javaslatról is, hogy az internetszolgáltatás jelenlegi 25 százalékos áfa-kulcsát 12 százalékosra kellene csökkenteni. Ez a felhasználók számára azt jelentené, hogy a kábeltvés „expressz-vonal” árai azonnal 13 százalékkal alacsonyabbak lennének.

Új bolygó a WAP-rendszerben

Ha az internetre általában igaz, hogy csak akkor várható el tömeges használata, ha kellő mennyiségű, hasznos magyar nyelvű tartalmat találunk rajta, akkor ez a WAP-oldalak esetében hatványozottan érvényes: tartalom nélkül hiába van már vagy öt-tucatnyi különféle WAP-os készülék, a kutya sem fog WAP-ozni. Ráadásul a mobiltelefon eleve más élettempót feltételez, vagyis ha nem találjuk meg gyorsan, hogy hová menjünk moziba, mi van most a tőzsdén, hol várható traffipax, akkor veszett fejsze nyele az egész információkeresés, lekéstük a kedvenc filmünket, elmúlt a jó részvényvásárlási pillanat, lefényképezték a rendőrök...

Információs szolgáltatás WAP-on eddig is volt a mobilszolgáltatónál, ám a **777mobil** elindításával a Westel új dimenziót adott a mobiltelefon használatának. A 777mobil az információs és újdonságnak számító egyéb szolgáltatásokon túl abban is egyedülálló Magyarországon, hogy bárki bekapcsolódhat a tartalomszolgáltatásba, ha néhány alapkritériumnak megfelel. Természetesen maga a Westel is törekszik a teljességre, de nyilvánvaló, hogy bármilyen sokoldalú legyen is egy tartalomszolgáltató csapat munkássága, a teljességtől messze elmarad. Ugyanakkor ha bárki bárholon beépítheti saját játékát, információszolgáltatását vagy bármilyen hasznos funkcióját a 777mobilba, az lényegében korlátozott mentes és rendkívül gyors tartalmi növekedéshez vezet.

Harmadik típusú találkozások

Mivel ezek a harmadik oldalról inicializált szolgáltatások egyszerű üzleti modell alapján mind a szolgáltatónak, mind a Westelnek bevételt hoznak, adott a működés és a működtetés mozgatórugója. Vagyis a bejelentkező szolgáltatóknak érdemes olyasmivel előrukkolniuk, amire fizetőképessé kereslet van (manapság ilyenek például a játékokkal, oplogokkal, csengőhang-

okkal, háttérképekkel kapcsolatos szolgáltatások), és ezzel ők is bevételeket jutnak, a Westel is, az ügyfelek pedig olyan hozzáadott értékhez, amelyért érdemesnek tartják felkeresni a 777mobilt.

A 777mobil másik nagy előnye, hogy nem egyetlen, drága készüléktípushoz kötött, hanem bármely WAP-os telefonnal elérhető, így a több mint 1,5 millió WAP-, valamint 12 ezer színes kijelzős MMS-

készüléket használó westele a jelenleg forgalomban lévő 63-féle mobilinternetes telefon mindegyikével beléphet a szórakozás, a tájékozódás vagy az ismerkedés menüpontjába, de emellett készülékspecifikus játékokat, oplogokat és csengőhangokat is letölthet. A mobilkészülékeken nagyon népszerűek a jövés játékok, idén már cca. 600 ezer alkalommal töltötték le ilyet WAP-on keresztül Westel-készülékekre. A mobilportálon minden más szolgáltatót sokszorosan felülmúló játékhalmaz található: több mint 100 alaptípus 500 változatban! A készüléktípushoz történő alkalmazkodást csak egy dolog múlthatná felül, ha magához a felhasználóhoz is alkalmazkodna a mobilportál... Nos, ez is meglesz, amint a március 1-jén elinduló szolgáltatás beharangozó sajtótájékoztatót elmondták. A közeljövő tervei között szere-

pel, az alkalmazkodás alatt pedig olyasmire kell gondolnunk, hogy például a gyakran használt szolgáltatások automatikusan előbbre kerülnek a menüben.

33 000 oplogó, 100 játék, WAP Shop

Nézünk, mit kínál most az egyébként sok éve folyamatosan bővülő 777mobil portál! Az állandóan frissülő, több CD-t megtöltő információ mellett elérhető benne 1000 színes háttérkép, 1700 csengőhang, 33 000 oplogó, 100-nál több letölthető és kényelmesen, a mobilszámlával fizethető játék, WAP Shop, valamint 11 téma szerinti és 30 helyfüggetlen chatcsoba. Színes WAP-, SMS- és MMS-hírszolgáltatás egyaránt megtalálható. A WAP Shop érdekessége, hogy Magyarországon elsőként akár

mobiltelefon vagy egyéb, a Westel által formázott terméket is rendelhetünk WAP-on keresztül.

Az MMS-telefonok ugyan gyorsan terjednek, de azért sokaknak probléma, hogy bár kezükben van a fényképezésre alkalmas mobil, az akinek küldenek, még nem rendelkezik hasonló készülékkel. Ilyenkor természetesen e-mailben is továbbítani lehet a képet, de még egyszerűbb az MMS-ek fogadására, tárolására, szerkesztésére és küldésére szolgáló, interneten keresztül elérhető (www.777mobil.hu) Multimedia Albumba elhelyezni a fotót.

Kipróbáltuk

Az új portál kipróbálását itt, a szerkesztőségben természetesen a híreknel kezdtük, és örömmel konstatáltuk, hogy a bulvár-hírek mellett „a vártnál jobban nőtt a GDP”. Kíváncsiak voltunk arra is, hogy mit kereshetünk a „Mit hol talál?” menüpont alatt. Nos, MÁV-menetrendet, éttermet, benzinkutat, gyógyszerért, de még bankautomatát is sok egyéb, pl. a turisztikai információk mellett. Mindezt tudhatná egy kis elektronikus zseblexikon is, ám a 777mobil WAP-portál előnye, hogy egy mobilkészületről azt is „látja” a szolgáltató, hogy éppen hol vagyunk. Vagyis amikor a Sas-hegy oldalában lévő szerkesztőségünkben rákérdeztünk a benzinkutakra, a XI. kerületből kaptunk egy listát, és még választhatunk is, hogy az esetleges pontkártyák függvényében Shell-, Aral-, Esso-vagy éppen Jet-kútnál szeretnénk-e tankolni. Természetesen hasonlóan helyfüggő információkra teszünk szert, akár bankautomatákat, akár gyógyszerértárat keresünk, s ez olyan többlet, amire például egy internetes portál nem képes.

A 777mobil nem retten vissza attól sem, hogy mindjárt összehasonlítást kínáljon a tesztelőnek, hiszen be lehet kuka-

ni a Westel németországi testvérvállalata, a T-mobile WAP-portáljára is. A Deutsche Telekom mobilszolgáltatója mást kínál Németországban, Ausztriában és Angliában, de természetesen egyiket sem magyarul teszi. Összehasonlításkor úgy éreztük, hogy a magyar leányvállalatnak nincs szegyenkeznivalója, portálja semmivel sem

szegényesebb a T-Mobile-énál. A „meine Dienste” volt az egyedüli olyan funkció, amely a Westelnél egyelőre a közeljövő ígéréte, a T-Mobile így oldotta meg a szolgáltatások személyre szabását, saját WAP-oldalainak elérését.

777 – hetedhét országon át

A 777mobillal a telefonálás mellett a kapcsolatteremtés számos egyéb változata – e-mail, chat, MMS – választható. Mobiltelefonjuk segítségével már az indulás napján 11 különböző téma szerinti online chatszobában ismerkedhetnek, cseveghetnek a westelesek, sőt Magyarországon egyedül a 777mobilban 30 helyfüggő chat is található. A Westel e-mail szolgáltatója mellett bármely levelezőrendszer elérhető, az elektronikus levelek elolvashatók, továbbíthatók és megválaszolhatók. A szolgáltató WAP- és internetoldalon (www.777mobil.hu) a klubtagok létrehozhatják saját fényképes bemutatkozó oldalait, és a jelenlegi 18 000 személyes adatlap között különböző szempontok szerint kereshetnek is.

A 777mobil a hét minden napján beszámol Magyarország és a világ híreiről, a sztárok és hírességeiről, valamint a sport világáról. Megtalálható a részletes horoszkóp, az utazási irodák aktuális „last minute” ajánlata és a helyfüggő étteremkereső csakúgy, mint a népszerű valóságshow-k hírei, az

időjárás-jelentés vagy a tudomány legfrissebb újdonságai. Az országot járva hasznos segítséget jelent a 3 régió szerinti, helyfüggő turisztikai információk szolgáltatója, és külföldi utazás előtt praktikus lehet a valutaváltó.

Az azonnal kifizethető és letölthető csengőhangok, oplogók mellett a Westel telefonjai ezen túl a WAP Shopban is megrendelhetők. A négyjegyű vásárlói kóddal mobiltelefonon keresztül megvehető termékek és szolgáltatások köre pedig már a közeljövőben olyan, Magyarországon egyedülálló szolgáltatóval bővül, amely népszerűvé teszi a mobil fizetési szolgáltatót.

A Multimedia Albumban az MMS-üzenetek, képek, hangok és szövegek az interneten keresztül tárolhatók, megtekinthetők és elküldhetők. A multimedia-rendszer bármely Westel-előfizető számára egyszerű regisztráció ellenében elérhető. Az MMS-üzenet minden azt fogadni képes telefonra, e-mail címre elküldhető, és azok a westelesek is lehetnek a képes üzenet címzettjei, akik multimediai számmal nem rendelkeznek, de Multimedia Album-regisztrációval (Domino eseténben emellett MMS-regisztrációval) igen.

A „hagyományos” és színes kijelzőkön egyaránt megtekinthető WAP-oldalakon 50 tévécsatorna részletes műsora mellett országos moziműsor-adatbázis, helyfüggő mozinformációk és videonagyok találhatók. 1000 színes háttérkép (Nokia 7650, Nokia 9210, Sony Ericsson T68i és Sony Ericsson T300 készülékekre) mellett Nokia, Alcatel és Samsung márkájú telefonokra közel 1700 csengőhangból, Nokia mobilok esetében pedig 33 000, témakörök szerint rendszerezett oplogóból lehet választani, amelyek azonnal kifizethetők és letölthetők.

A játékok kedvelőit induláskor 5 témakörben több mint 100 letölthető Java-játék várja, emellett érdekes, kalandos online szerepjátékok játszhatók, akár partnerrel is. A letölthető játékok bruttó 360–920 forintos díja a mobilszámlán jelenik meg, vagy a Domino kártya egyenlegéből kerül levonásra.

Az ügintézt egyszerűsíti, hogy a Magyarországon elsőként a Westelnél bevezetett internetes ügyfélszolgálat március 1-jétől a 777mobilon belül WAP-on keresztül a nap 24 órájában szintén elérhető, havidíjas ügyfelek számára a szolgáltatások állapota lekérdezhető, és azok beállíthatók.

Miért Hi-Grade notebook?
2 év garancia! + 2 év teljes körű biztosítás!

www.higrade.hu

Hi-Grade

http://www.higrade.hu

Online szokásaink

Egy átlagos magyarországi internetező hetente 15 órát néz televíziót, 10,5 órát hallgat rádiót, és 4 órát olvas újságot. Az internetezésre fordított heti idő alig marad el a tévézésétől, hiszen átlagosan 14 óra jut erre a tevékenységre, amiből 8,5 órát kifejezetten böngészéssel, információszerezéssel és weboldalak olvasásával töltenek.

Alighanem már a születésnél sok minden eldől, hiszen a férfiak a tévézés és az internetezés ürügyén sok órával töltöttek el a különböző képernyők előtt, mint a nők (a különbség az előbbi esetében 7, míg az utóbbiában „csupán” 5 óra). Sokkal kiegyenlítettebbek a szokások a rádióhallgatás és az újságolvasás terén.

Mivel az internetezés napjainkban még sok tekintetben úri huncutságnak tekinthető, nem véletlen, hogy az iskolai végzettség a „hálójárók” médiafogyasztási szokásait jelentős mértékben nem befolyásolja. Azaz leginkább arról van szó, hogy az internetezők táborához való csatlakozás – legyen szó bármilyen végzettségű emberről – már olyan minőségi ugrást jelent, amely lényegesen csökkenti az amúgy létező médiafogyasztási különbségeket.

Az eltéréseket nem annyira az egyes médiatemékekben kell keresnünk, hanem az összesített médiafogyasztásra szánt időben. Így nem arról beszélhetünk, hogy például a sok tévézés hatására csökken az újságolvasásra vagy internetezésre fordított idő, hanem ezek többnyire együtt változnak. Ezen belül is a legerősebb kapcsolatot a tévé és a rádió között találjuk, azaz a sok

tévézés leginkább intenzív rádióhallgatással jár együtt, és fordítva. Viszonylag gyengébb a kapcsolat az internetezés és a tévézés, illetve az újságolvasás között.

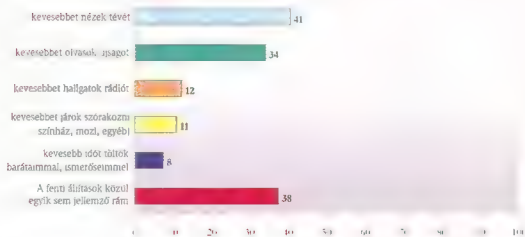
Az életkornak csupán a tévézésre és az újságolvasásra van jelentősebb hatása az internetezők tekintetében, azaz az életkor előrehaladtával nő az e két tevékenységre fordított idő. Ilyen jellegű összefüggés nem mutatható ki a rádió és a világháló tekintetében. (Ne feledjük, hogy itt rendszeres internetezőkéről van szó.)

Egészen más helyzet azonban, ha azokat a válaszokat elemezzük, amelyek az internetezők szubjektív vélekedéseire kérdezték rá, azaz

hogy a rendszeres világháló-használat hatására nőtt-e vagy csökkent az egyéb média fogyasztására szánt idő. 40% válaszolt úgy, hogy amióta rendszeresen internetezik, kevesebbet néz tévét, míg 34%-uk kevesebbet olvas újságot. Közülük 40% azoknak az aránya, akik úgy válaszoltak, hogy az internetezés hatására nem változott az egyéb médiára fordított idő mértéke. 11% nem jár annyit szórakozni, 8% kevesebb időt tölt a barátaival, sőt 5% azoknak az aránya, akik mindkét választ megjelölték, így számukra a háló rendszeres használata már társas kapcsolataikon is egyértelműen „nyomot hagyott”. Érdekes lehet annak a vizsgálata, hogy ezek a tevékenységek hogyan végezhetők egymással párhuzamosan. Internetezés közben a leggyakoribb (mellett)tevékenység a rádióhallgatás, hiszen majdnem minden második esetben a szórófézés rádiózással egészül ki. Televíziót az inter-

Médiafogyasztási szokások változása

Amióta rendszeresen internetezem, azóta...

Angol megbízhatóság • Prémium márka felár nélkül • 72 cím büszke birtokosa
A világ egyik legmegbízhatóbb notebook-ja • Magnézium (könnyű, ütésálló) ház
Folyadékkálló billentyűzet • 2 év garancia • Akár 2,6 GHz-es Pentium4 processzorral

www.higrade.hu **Hi-Grade**

<http://www.higrade.hu>

felmérése **ink**

netezéssel egyidejűleg minden ötödik esetben néznek. Alighanem a „legvirtuózabb” médiafogyasztónak a válaszadók az a 9%-a bizonyul, aki olykor mind a három tevékenységet egyszerre végzi.

Az interneten megjelenő új szolgáltatásokkal, lehetőségekkel, például az új weboldallal kapcsolatos információk forrása természetesen elsősorban maga a világháló. Egyre inkább beszélhetünk azonban az egyes médiafajták közötti munkamegosztásról, azaz az információáramlás hagyományos (offline) módjaitól a számos módon befolyásolják az internetezési szokásokat. (Itt elég csupán az elmúlt hónapok valóságshow-ira gondolnunk, amelyek igen intenzíven építettek az internetre és a nyomtatott sajtóra egyaránt. Ez természetesen csupán egy kiragadott példa, más területeken is egyre inkább érvényesülnek az efféle kapcsolódások.) Így az internet mellett a televízióban és a különböző újságokban megjelenő hirdetések, illetve információk a figyelemfelkeltés legfontosabb forrásai. Ezen a téren kevésbé hatékony a rádió, nagy-

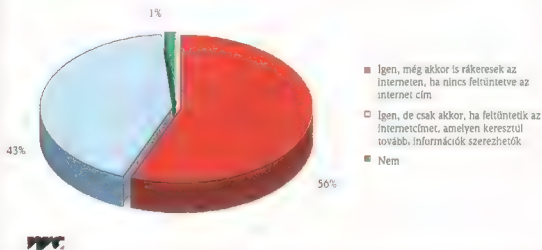
részt annak következtében, hogy verbálisan igen nehézkes, illetve az írott médiánál rosszabb határfokú az információk átadása.

A kapcsolat fordítva is működik, azaz a döntően egyirányú kommunikációt biztosító hagyományos médiánál a további információgyűjtéssel kapcsolatban immár

lél (56%) előfordult már, hogy konkrét, megadott weboldalak irányában online módon próbált meg pluszinformációkhoz jutni azok után, hogy valamilyen tévében, rádióban, újságban megle-

Információszerzés az interneten

Felidézték-e már valaha az interneten leírt további információkat ahhoz, amit a tévében, rádióban, újságban „láttak”, „hallottak”, „olvastak”?

mindennapos jelenséggé vált az interneten keresztül „folytatás”. Az adatok is ezt támasztják alá, hiszen az internetezők több mint fe-

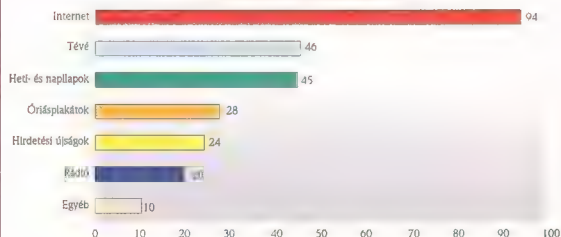
nő információ felkeltette az érdeklődését.

Valószínűleg a hirdetőköt pozitívan érinti az a tény, hogy a hazai gyakori internetezők 44%-ával előfordult már, hogy a pluszinformációknak a hálón a hagyományos médiában megjelenő hirdetéssel, reklámmal kapcsolatban nézett utána. Még optimistább a kép, ha ehhez azt is hozzá tesszük, hogy egy weboldal hirdetését a válaszadók kétharmada felkeresi, ha az számára érdekes információkat tartogathat.

Mindezek alapján látható, hogy az internet mint információforrás és szórakozási lehetőség a magyarországi internetezők körében teljes mértékben egyenrangú partnerévé

Online lehetőségek információforrásai

Milyen csatormákon keresztül értesül Ön az internetes lehetőségeiről?
(pl. szolgáltatások, új Web-oldal, stb.)

**Notebook a
legjobb áron!**

www.visionkft.hu
Tel.: (36-1) 215-2080

www.higrade.hu

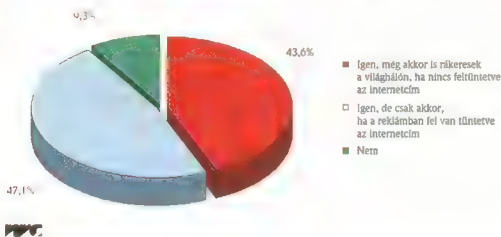

<http://www.higrade.hu>

Online szokásaink

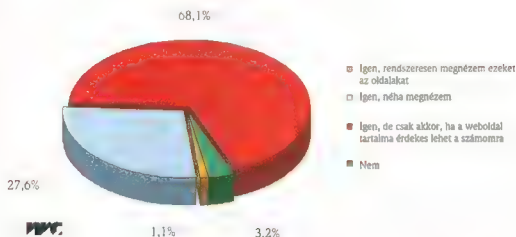
Információszerzés az interneten II.

Ha a televízióban, rádióban csupán felvitt egy reklám hirdetés az érdeklődőket, akkor előfordul, hogy a televízió vagy a rádió reklámjait is megtekintjük az interneten.

Információszerzés az interneten III.

Ha az újságban, rádióban vagy televízióban egy weboldalt reklámoznak, akkor az újságban, rádióban vagy televízióban egy weboldalt reklámoznak?

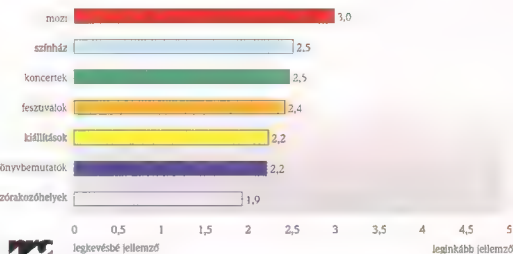
vált a hagyományos médianak. Az internetet rendszeresen használók többsége jól használja ki az információszerzés kombinált – azaz a hagyományos és az online médiát egyaránt igénybe vevő – módjait. A felmérés alapján nem beszélhetünk egyértelműen arról a jelenségről, hogy az internetezésre fordított idő miatt nagymértékben csökkent volna a hagyományos média fogyasztására szánt idő. Természetesen az idő véges, így az internetezés mennyisége is javarészt más tevékenységek – leginkább a tévé és az újságok – rovására növekedhet, ám az átlagos felhasználók körében (azaz az ext-

rém netfüggőket nem számítva) az online időtöltés többnyire nem csökkentette jelentős mértékben a más médiára fordított időt.

Az internet és a kultúra két módon kapcsolódhat egymáshoz. Az első esetben maga az internet válik a kultúra megjelenítőjévé, míg a második esetben csupán információforrásként kiszolgálja azt. Ez utóbbi kérdéssel kapcsolatban elmondható, hogy az adatok alapján napjainkban – részben a szegényes tartalom miatt is – az internet még korántsem nevezhető a kultúra információs bázisának. Talán egyedül a mozi az, amely kilóg a sorból.

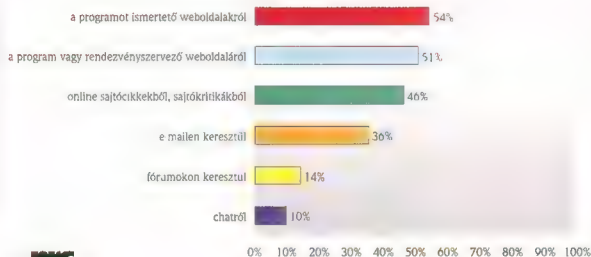
Nem meglepő, hogy az egyes településtípusok tekintetében jelentősebb eltérések mutatkoznak az internet és a kultúra kapcsolatában. A budapestiek elsősege, illetve a vidéki városok és falvak hátrányosabb helyzete vitathatatlan, nem feledve persze a számukra rendelkezésre álló kulturális paletta különbségeit sem.

Kulturális események és az internet

Kulturális események és az online kommunikáció

Hogyan jut az adott kulturális eseménnyel kapcsolatos internetes információkhoz?
(az események százalékában)

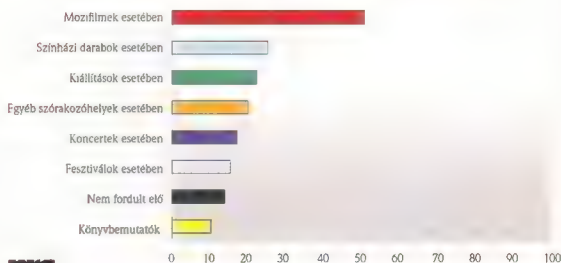

Ha azt nézzük, hogy az internetes információszervezésnek melyek a legjellemzőbb formái a kulturális eseményekkel kapcsolatosan, akkor látható, hogy leginkább a web böngészése és az e-mail a legelterjedtebb. Viszonylag kicsi azoknak az aránya, akik chaten vagy fórumokon keresztül jutnak kulturális kapcsolatos információkhoz.

A hagyományos média területén továbbra is őrzik vezető pozícióikat a televíziók és az újságok. Az internetezők harmnegyede e két információforrásból szerzi be a kulturális eseményekkel kapcsolatos ismereteit.

Az internet szerepe a döntésekben

Előfordult-e már Önnek, hogy az interneten szerzett információk alapján vett részt egy programon?
(az „igen” válaszok százalékában)

Az online információk a konkrét döntéseket legnagyobb arányban a mozi esetében befolyásolják. A válaszadók közel felével előfordult

már, hogy az interneten található információk alapján nézett meg egy filmet. Nem nehéz azt sem belátni, hogy ebben a csoportban zömmel 35 éven aluliakat találunk. Figyelemre méltó ugyanakkor, hogy Budapest és a vidék egyenlőtlensége ebben a tekintetben elmosódik, azaz a vidéki városok lakói ugyanolyan arányban veszik igénybe ezt a szolgáltatást, mint a budapestiek. Csupán 14% azoknak az aránya, akikkel még semmilyen kulturális vagy szóra-

kozási lehetőséggel kapcsolatban nem fordult elő az online információadás.

NetMonitor címmel közös kutatássorozatot indított az NRC Piackutató Kft. (NRC) és a Taylor Nelson Sofres Hungary (TNS). 2003 novemberéig 10 különböző témakörben, többek között a gazdaság, az informatika és a telekommunikáció területén végeztek havonta felméréseket. Cikkünk a januári kutatás eredményeit tartalmazza, amely az online és a hagyományos média kapcsolatával foglalkozott.

Az online adatfelvétel 2003. február 10. és 12. között zajlott le a NetPanel.hu oldalon. A több mint 400 érvényes kérdőív adatai a magyarországi internetezőket vizsgálva nem, kor, iskolai végzettség és településtípus alapján reprezentatívnak tekinthetők.

Kérsz egy sütit?

Az ártatlan sütik vagy cookie-k gyakran céltáblái a polgári engedetlenségi mozgalmaknak, amelyek a magánélet szentségét látják porig alázza általuk. Bemutatjuk a süti történetét az őskortól napjainkig, majd néhány recept következik.

A cookie-k hasznáról

A cookie a böngésző memóriája, mondja a Javascript-guru David Flanagan. Eredetileg arra találták ki, hogy a szerver és a webpolgár böngészője közötti kommunikáció időtálló információit valahogy tárolni lehessen. Hol másutt, mint a webpolgár vinyóján, hiszen egyedül ebből lehet tudni, hogy azok rá vonatkoznak. Ez az információ aztán jön-megy automatikusan, a HTTP-protokollba ágyazottan. A szerveren meg üldögél egy CGI családnevű kis program, és az olvasgatja. A naív webpolgár ezt meghallván szokott felbőszülni, hogy őt erről senki nem kérdezte. Persze bármikor leíthatná a süti fogadását böngészője beállításában, de nem volna tanácsos. A cookie-k ugyanis hasznos jószágok. Amikor élünk a fantasztikus lehetőséggel, hogy személyes profilunkat alkítsunk ki valamely meglátogatott website-on, kívánságainkat egy süti tárolja, s legközelebbi adaruccánassunkkor innen tudja a szerver, mit küldjön nekünk. Ha a jel-szavas site-okon elvárjuk, hogy megjegyezzék a jelszavunkat, és legközelebb automatikusan léphessünk be, ugyancsak a süti néma tevékenységének köszönhetjük a kényelmet. Vásárláskor pedig cookie nélkül aligha boldogulunk. Itt jegyzem meg, hogy vásárláskor ne reszkeszen ezentúl a kezéd: bizalmas adatok esetén a cookie-ban lehet beállítani egy biztonsági kapcsolót, s ilyenkor csak HTTPS-protokollban, vagyis kódolva kérdezhető le a cookie. De ez a szerver dolga, amelyen keresztül éppen el akarnak adni neked valamit.

A cookie-k káráról

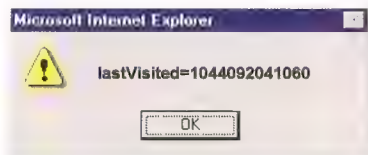
Persze vannak gonosz emberek, akik csak arra várnak, hogy cookie-t csempészhesse nek a gépünkre. Azok ugyanis alkalmasak a webpolgár internetes tevékenységének követésére is. Na, mindjárt mondom, hogyan. A jó emberek úgy találják ki a cookie-t, hogy az abban tárolt információ egyrészt korlátozott méretű lehet (4 kB), másrészt csak az a szerver olvashatja, amelyik elhelyezte. Meg is nyugodhatnánk: ha tudjuk, hogy az FBI hallgat le minket, abból semmit nem tud meg a KGB. Hacsak...

Mondjuk, hogy meglátogatod egy játékbolt website-ját. Persze mondhatnák pomósítót is, de te ilyen helyre nem jársz. Na most, a játékbolt oldalán van egy kis reklám, hogy hol lehet kapni Teddy Beart. Miért van ott? Mert a játékbolt pénzt kap azért, hogy ez az ártatlannak látszó kis reklámsík ott virithasson. Te akaratlanul is válaszolsz mindenféle kérdésre, mert hiszen linkekre kattintasz, amelyek megmondják, mi érdekel téged a játékbolt kínálatából. Mindezt a reklámsík mint valami bepéttett ügynök figyeli, és megjegyzi. Ő ugyanis egy reklámszerverről érkezett, gyorsan elhelyez hát egy sütit, és írogatja beléje megfigyeléseit. Aztán elmész egy másik játékbolt site-jára, ahol nagy mellű Teddy Bearek láthatók. Ott is vannak reklámsíkok, ugyanarról a reklámszerverről. A jegyzetelés folytatódik. A reklámszerver hamarosan tudja, milyen macikat kedvelsz, és legközelebb már eleve olyan reklámsíkokat küld a letöltött oldalakra, amelyek téged érdekelhetnek.

Ez persze sokat nem árthat neked, hiszen az információk a reklámosknál nem köthetők össze valós személyekkel; kicsi az esélyed, hogy a Téliapó egy napon hoz neked váratlanul egy macit. Persze ne becsüljük le a veszélyeket. Nemrég a DoubleClick nevű internetes reklámcég csak a közfelháborodás miatt állt el attól a tervétől, hogy az összegyűjtött adatokat "nevesítse" más kereskedelmi cégek adatbázisainak felvásárlásával. Ahol esetleg te vásároltál is – vagy valaki más. Ez a fenyegető veszély egyelőre elhárult. De hogy a számítástechnika-tanáród vagy az apukád (a főnök) esetleg időnként megnézi a c:\windows\cookies könyvtárad tartalmát, attól biz tarthatsz. A legegyszerűbb módja megszabadulni a kárteknő cookie-któl, ha rendszeresen töröld őket, vagy ha úgy állítod be a böngésződet, hogy az mindig kérdezze meg, engedélyezed-e az adott weboldalnak, hogy odacookie-zzon a vinyódra. Egy jó kis kémelhárító módszer a következő: amikor egy adott oldal van nyitva a böngészőben, írd be a címsorba a következőt:

```
javascript: alert(document.cookie)
```

Ekkor az oldalhoz (domainhez) tartozó cookie teljes tartalmát előlvashatod, pl.:

Valaki itt azt rögzítette, hogy mikor voltam a site-on utoljára milliszekundumban megadva. Csak a jól olvashatóság kedvéért.

Javascript-cookie

Bizonyára sikerült kedvet csinálnom neked a cookie-khoz, úgyhogy most megtudhatod, hogyan cookie-zhatsz a Javascript segítségével te is. Először is: mire jó ez nekünk?

A cookie-k alkalmasak arra, hogy oldalról oldalra megőrizzenek információkat, ami nem elhanyagolható szempont, tekintve, hogy erre nem sok módszer létezik. (A cookie az egyik, egy másikat pedig az [MSN](#) 2002. november-decemberi, már szinte megszerezhetetlen számában írtam le.) Aztán a cookie-val felismerheted visszatérő látogatóidat, mely hálaával megköszönve neked érdeklődésüket. De túl az udvariaskodáson, ez a „felismerés” hasznos is lehet. Ha mondjuk egy kereső a site-odon, és a webpolgár használta is, tárolhatod, hogy mit keresett. De azt is cookie-zhatod, milyen oldalaid érdekelték. Aztán ha legközelebb arra csámborg, felhívhatod a figyelmét a témában azóta születtett új oldalaidra vagy bizonyos változásokra.

A cookie tulajdonságai

Egy domainhez maximum 20 cookie tartozhat, de szerintem neked elég lesz egy is.

A cookie-nak van egy neve, vagyis **name**-je, amiről felismerhetjük. Ez akkor hasznos, ha több cookie-t akarunk létrehozni. Van egy szavatossági ideje is, amit **expires date**-nek hívnak. Ha ezt nem állítjuk be, a cookie elvész, ahogy a webpolgár elhagyja site-unkat. De ha beállítjuk 1 évre, akkor a cookie 1 év múlva törlődik, ha közben nem kellett kétszer újrateleptetni a Windowst.

Aztán van a cookie-nak egy utvonalléírása, amit **path**-nak nevezünk. Ennek akkor van jelentősége, ha website-unkon több alkönyvtár található. Ilyenkor a path egyszerűen **"/"** értékre állítva minden oldalunk látja majd a cookie-t. Mert egyébként csak az adott könyvtárból és attól lefelé látható! A **domain** tulajdonság alapértelmezésben a website domainje, és bármit írunk is be, a böngi beteszi az aktuális domainünket a szövegünk elé, így nem érünk el vele semmit. És ezzel máris gondunk támadhat.

Például van egy szerver, amelyen kaptunk tárhelyet és hozzá egy jó hosszú fizikai címet, mondjuk www.tarolo.hu/html_oldalak/szgabor. Kértünk hozzá egy domainnevet, mondjuk www.szgabor.tarolo.hu. A két címről beolvasott egyazon lap a cookie szempontjából kettőnek számít, mert két eltérő domainérték lesz a cookie-ba beírva, és egymás oldalaihoz nem férnek hozzá. Ha ilyen gondod adódik, átirányítással tudod kiküszöbölni.

Süssünk cookie-t!

Az alábbi recept a www.webreference.com/js/column8/functions.html címről származik, a módosítás saját zsemgém.

```
<script language="javascript">
function létrehoz(name, erte, expires, utvonalo, domain)
{
    var kuki = name + "=" + escape(erte) +
    ((expires!="") ? "; expires=" + expires.toGMTString() :
    "") +
    ((path!="") ? "; path=" + utvonalo : "") +
    ((domain!="") ? "; domain=" + domain : "");
    document.cookie = kuki;
}
</script>
```

E jelhalmazról a következőket lehet elmondani: a függvény változói fentebbről ismerősek, ha a cikk eleje óta velem vagy. A **name** a cookie neve lesz, ennek alapján tudjuk megkülönböztetni, ha több cookie-nk van. Ezek nem különálló TXT-fájlok, általában az azonos site-hoz tartozó cookie-k egy közös fájlban tárolódnak, szép sorjában. Ha nem adunk nevet a cookie-nak, akkor csak egyet tudunk létrehozni, illetve mindig ugyanazt írjuk felül!

Az **erte** fontos számunkra, mert ebben tárolhatunk adatokat. Ezt az **escape** függvénnyel átalakítjuk, hogy ne legyenek benne ékezetek és üres helyek. Hogy ezután mi történik, azt a **feltételező operátor** nevű Javascript-rejtvény megfejteséből lehet megérteni:

```
((path!="") ? "; path=" + utvonalo : "")
```

A fenti kifejezésben kiértékelődik a **(path!="")** (path nem egyenlő üres karakterrel) kifejezés, és ha ez igaz, akkor értéke a kettőspontig kiértékelte utasítás lesz, ha pedig hamis, akkor a kettőspont utáni értéket (üres karaktert) adja vissza.

Az **expires.toGMTString()** azt csinálja, hogy az expires változóban megadott „lejárati időt” átalakítja olyan dátumalakra, amelyet a cookie-k megkövetelnek. Kötelező formá-

Kérsz egy sütit?

ja: Thu, 31-Jan-2003 00:00:00 GMT. (Hogy miként állítjuk be a szavatossági időt, azt kicsit lejjebb fejtem ki.)
Végül az így előállított karaktersorozat lesz a cookie értéke a `document.cookie` = kuki; hatására, amely létre is hozza cookie-nkat.

A cookie visszaolvasása

Valójában az adott `cookie name`-hez tartozó értékre vagyunk kíváncsiak, hiszen mondjuk ez a webpolgár neve, keresésének kulcsszava vagy látogatásainak száma. A `document.cookie` tartalmazza az összes cookie-t `name1=erte1; name2=erte2...` formában. Ebben a karakterláncban kell rábukkannunk a mi kedves sütinke, mint amikor a mozi sötétjében kotorászunk a zacskóban a csokival töltöttet keresve.

```
<script language="JavaScript">
function visszaolvas(name)
{var erte="";
var osszes = document.cookie;
var pozicio=osszes.indexOf(name);
if (pozicio!=-1)
{var kezdet=pozicio+name.length+1;
var vege=((osszes.indexOf(";", kezdet))==-1)?
osszes.length:osszes.indexOf(";", kezdet);
erte=osszes.substring(kezdet, vege)
erte=unescape(erte);}
return erte;
}
</script>
```

A függvény visszaadja az adott `name`-hez beírt értéket. A pozícióban lekérdezzük, hol kezdődik a `name`. Ha -1-et kapnánk vissza, akkor nincs ilyen cookie; vagy azért, mert a webpolgár még sosem járt nálunk, vagy mert Window Washerje van (www.webroot.com), és időnként törli a cookie-kat. Ilyenkor az `erte` üres lesz.

A cookie törlése

Csak a teljesség kedvéért térünk ki erre: a weben található, cookie-val foglalkozó oldalak gyakran bemutatják, milyen ügyesen tudnak törölni, bár azt senki nem tudja, miért kéne. Ha ugyanis létrehozunk egy cookie-t, azt vagy ideiglenes

tárolásra használjuk, és akkor automatikusan törlődik, vagy tartós állomásozásra rendezkedünk be, akkor meg minek törölnénk. De hátha te is egy cookie-tanácsadó oldalt szeretnél épp csinálni...

A cookie-k akkor törlődnek, ha lejárt a szavatosságuk. Ebből következik, hogy ha ki akarunk törölni egy cookie-t, egyszerűen a létező legkorábbi dátumra állítjuk vissza az `expires date`-et.

```
<script language="JavaScript">
function torles(name)
{ if (visszaolvas(name)) {
document.cookie = name + "=" + "; expires=Thu, 01-Jan-70 00:00:01 GMT";
}
}
</script>
```

A `visszaolvas()` függvény meghívásával ellenőrizzük, létezik-e a törlendő cookie, és ha igen, akkor beállítjuk a legkorábbi PC-dátumra.

A cookie használata

Na, tegyük fel, szeretnénk számlálgatni a webpolgárok látogatásait. Meglátogatott oldalunkban a `</Head>` rész előtt már ott van a `lethoz()` és a `visszaolvas()` függvény. Most bemutatlak a `modosit()` függvénynek is, amely a másik kettő munkatársa lesz a számlálásban.

```
<script language="JavaScript">
function modosit(name)
{var most = new Date();
most.setTime(most.getTime() + 365 * 24 * 60 * 60 * 1000);
if (visszaolvas(name))
{var ujerte=parseInt(visszaolvas(name))+1;
lethoz(name, ujerte, most, '/', '');}
else
{var ujerte=1; lethoz(name, ujerte, most, '/', '');
alert("Ön ezt a lapot '+ujerte+' alkalommal látogatta meg");
}
}
</script>
```

A `most` változóba a látogatás napjától számított egyéynyi szavatossági időt teszünk. A `visszaolvas()` függvény ellenőr-

zi, létezik-e már a cookie. Ha igen, beolvassa belőle a tárolt értéket, növeli eggyel, és a `lethoz()` függvénnyel raktározza. Ha még nincs ilyen, akkor létrehozza a `lethoz()` függvénnyel, és 1-es értéket tesz bele.

A számlálás ezek után roppant egyszerű:

```
<body onLoad="modosit('enyem')">
```

Amikor betöltődik az oldal, a következő figyelmeztetés jelenik meg a `modosit()` végére betett `alert()` hatására:

Ha nem akarunk ilyen zavaróak lenni, diszkrétan be is írhatjuk dinamikusan az oldalba (lásd **INK** 2003. január-február).

A keresőbe írt kulcsszavak mentése

Mondjuk a **FreeFind**-nél van egy kereső, pedig az **Atomz** (www.atomz.com) jobb (lásd **INK** 2002. augusztus), de mindegy. Akkor biztosan így kezdődik:

```
<Form action="http://search.freefind.com/find.html"
method="get" target="_top" name="keres"
onSubmit="megorzo()">
<Input type="text" name="kulcsszo" size="25">
<input type="submit" value="Keress!">
```

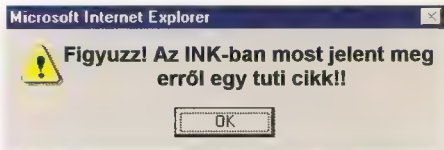
A webpolgár bepötyögi kulcsszavait az inputablakba, és amikor megnyomja a **Submit** vagy **Keress!** gombot, az `onSubmit` eseménykezelő aktiválja `megorzo()` függvényünket. Ez a függvény lehet nagyon bonyolult is, hiszen pl. azt is figyelhetnénk, hogy megint ugyanazt kereste-e az illető. Rádásul olykor ragozza a kulcsszót, olykor nem. Mi itt arra vállalkozunk, hogy beolvassuk korábbi kulcsszavait, ha már volt nálunk keresése, és hozzácsapjuk az újabbakat. Te meg otthon addig bonyolítod, amíg könyvet nem írsz belőle.

```
<script language="JavaScript">
function megorzo(name)
{var most = new Date();
most.setTime(most.getTime() + 365 * 24 * 60 * 60 * 1000);
if (visszaolvas(name))
{var kulcsszavak=unescape(visszaolvas(name))+ '/' + document.kulcsszo.value;
if (kulcsszavak.indexOf('cookie')!-1) alert('Figyzz! az INK-ban most jelent meg erről \n egy tuti cikk!');
kulcsszavak=escape(kulcsszavak);
lethoz(name, kulcsszavak, most, '/', '');
}
else
{var kulcsszavak=escape(document.keres.kulcsszo.value);
lethoz(name, kulcsszavak, most, '/', '');
}
}</script>
```

Ugye, majdnem a `modosit()` függvényt látjuk itt viszont, csak az `ujertek` helyett most a tárolt kulcsszavakat olvassuk vissza, `unescape`-vel emberi nyelvre fordítjuk le, s egy / után hozzácsapjuk az `<Input>` mezőbe írt újabb kéréseket, majd visszairjuk a cookie-ba. A perjel csak a szavak elválasztására tettem be, nem is tudom, miért.

Nagyon érdekes volt követni idáig, ám tessék mondani, mire jó ez nekem? – kérdezhetnéd. De ne kérdezz ilyet. Felhívnam a figyelmedet a piros színnel szedett sorra. Ha például a webpolgár a cookie-król szeretne érdeklődni, a **Keress!** gombra kattintva a következő, fontos információt tartalmazó felirat vágódik az arca elé:

cookie **Keress!**

Tudom, innentől kicsúszik a kezemből az irányítás, mert most be fogsz vadulni cookie-ügyben, úgyhogy nem is zavarok tovább.

Túl sok a süti?

A cookie-k nem csak a böngésző, de a böngésző mögött is, benne – miképp az előző cikkben, azaz a cookie-k elhelyezkedéséről – és a böngésző egy sor adatát is, így például a böngésző s.

Lapunk nyomdába adásának idején rendezte meg az eDemokrácia Műhely és az Adatrosta Konzorcium szakmai konferenciáját a Magyarországi Médiafejlesztési és – a vitatott cookie-technológia” címmel.

A konferencia egyfelől az úgynevezett süti (cookie) technológia alkalmazásával kapcsolatos adatvédelmi problémákat járta körül, ugyanakkor betekintést engedett az intelligens adatbányászati eszközök kifejlesztését, valamint a tartalomszolgáltatás során keletkező látogatási adatok elemzését felvállaló kezdeményezésekbe is. A kétféle nézőpont és érdekeltségi rendszer szemben áll egymással, mint ahogy a hagyományos fogyasztási területeken is ütköznek a kereskedelmi-fogyasztási, illetve a jogi-adatvédelmi szempontok. A konferencia talán első ízben tett kísérletet arra, hogy a „privacy”, az adatvédelem, a fogyasztóvédelem

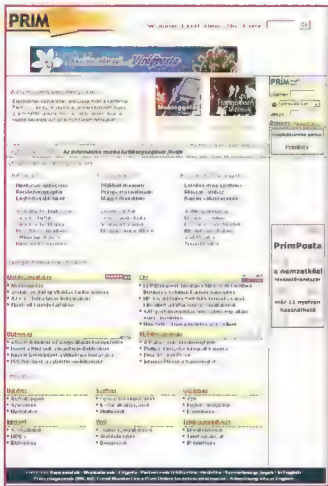
kérdéseit együtt kezelje a digitális gazdaság, a digitális kultúra más szempontjaival.

Az olyan lehetőségek, mint az egyéni-egyedi vagy közösségi felhasználói profilok kialakítása, a közösségi szűrési technológiák alkalmazása és a personalizációs lehetőségek felkínálása csak akkor valósíthatók meg, ha valamilyen mértékben „meg tudják fogni”, képesek anonim módon azonosítani a felhasználókat. Tehát valamit valamiért! Vagy használhatóbbá, személyesebbé, megműveltebbé, szűrebbé akarjuk tenni az információs dzsungelt, de akkor szükség van arra, hogy tud-

janak rólunk valamit, vagy teljesen láthatatlanok, rejtőzködők akarunk maradni, de akkor valóban teljesen elérhetetlenek leszünk a szolgáltatók számára.

A cookie-technológiával kapcsolatban lapunk kiadója, a Prím Média is szerzett különféle tapasztalatokat. Eleinte érzékeny lelkű fejlesztőink – mind az Adverticum Adserver, mind a Prím posta fejlesztése között – elzárkóztak a cookie-k alkalmazásától, és a személyiségi jogok védelmét a kiadó üzleti megfontolásait érvényesítő érzékenyen, merkantilista szemlélettel is szembehelyezték. A szigorú elvek feladását a Prím posta esetében egy biztonsági probléma kényszerítette ki. Kiderült,

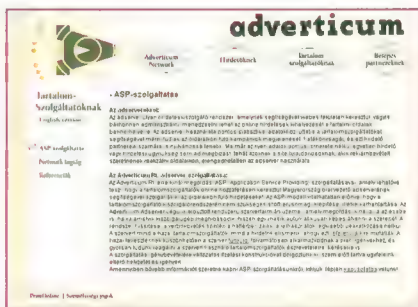
címlapsztor **ink**

hogy ha egy HTML formátumban küldött levél külső szerverről letöltendő képet tartalmaz, akkor annak letöltése közben a külső kiszolgáló hozzájuthat az adott postafiók tulajdonosának jelszavához. Ezt a biztonsági rést pedig csak egyféleképpen lehet kivédeni: ha a postafiók azonosítása ilyenkor nem a személyes adatokkal, hanem cookie-kal történik. Ma a Prímoposta bejelentkezőnk megkérdézi a felhasználót, hogy a nagyobb biztonság érdekében engedélyezi-e a cookie-kat, s ha nem, akkor az előbb említett esetekben,

vagyis HTML-be ágyazott képek-
nél azok nem töltődnek le a külső
szerverről, nehogy a biztonsá-
g rés kinyíljon.

Ugyancsak sok vitát váltott ki há-
zon belül, hogy szabad-e az
Adverticum Adserveinek cookie-
technológiát alkalmaznia. Nélkü-
le azonban még azt sem lehet
tudni, hogy a ma már napi 15-20
millió adview-t közvetítő kiszol-
gáló összességében hány egyedi
felhasználóhoz jut el, hányan lát-
ják ezeket a hír-
téseket. Cookie
alkalmazásával
viszont nemcsak
az úgynevezett
session számolha-
tó, hanem újfajta

kampányszervezésre is mód nyílik. Az írott és elektronikus sajtóknál átemelt médiamixet az online marketingben felválthatja a közönségmix: vagyis idővel nem a site arculata határozza meg a rajta lévő hirdetéset (a Port.hu-n DVD-lemezek, a Prim.hu-n számítástechnikai cégek, a Portfolio.hu-n bankok), hanem maga a látogató! A pénzember akár a moziműsor olvasgatása közben is "portfóliós" hirdetéset kap, míg ha Renault autókra gerjed, akkor

önkontrollal, végül pedig az egyén védekezési lehetőségének megteremtésével és teljes mértékű biztosításával a pozitív oldal kerülhet fölénybe. 🍒

Csöppenjen bele

**Magyarország legnagyobb online
hirdetési hálózatába!**

Adverticum adserver és adnetwork szolgáltatás

További információ: www.adverticum.com,
info@adverticum.com, (06-1) 248-3230

http://www.okihu.hu

weboldala **ink**

Április utolsó hétvégéjén:

Dísznövény 2003 Szakkiállítás és Vásár

Idén már mesekert is várja a gyermekeket

2003. február 1-jétől látogathatók, és folyamatosan aktuális információkkal gazdagodnak a több mint tízéves múltra visszatekintő Dísznövény 2003 Szakkiállítás és Vásár weboldalai: a www.disznovenykiallitas.hu és a disznoveny.kertpont.hu.

A rendezvény helyszíne a Szent István Egyetem Budai Arborétuma (Budapest XI., Villányi út 37.), időpontja pedig a hagyományokhoz híven április utolsó hétvégéje, vagyis 2003. április 25–27., péntek–vasárnap. A kiállítás reggel 9-től délután 18 óráig tart nyitva.

A kiállítók és árusítók között elsősorban dísznövényesek, kertészeti profilú cégek és magánvállalkozók jelennek meg, de évek óta bemutatkoznak a kertépítéshez kapcsolódó termékeket és szolgáltatásokat kínáló vállalkozások is. Így a dísznövény- és faiskolák mellett képviseltetik magukat a kertépítők, a kerti berendezéseket, bútorokat, kültéri fajtátekákat, különböző öntözrendszereket, valamint kerti kerámiákat gyártó és forgalmazó cégek. Az országos hírű rendezvényt idén is az ASSA Tervező Kiadó és Szolgáltató Kft. szervezi (tel./fax: 365-0894, web: www.assa.hu, e-mail: krebcecz@bonline.hu).

2003-ban az eddiginél is több érdekességre számíthatnak a látogatók. Három újdonságra külön is felhívjuk a figyelmet:

1. A Ménesi út Szüret utcától kezdődő mintegy kétszáz méteres szakaszán mesterek utcáját alakítottuk ki, ahol a kézműves mesterségek képviselői várják a látogatókat.

2. A felső arborétumban idén első alkalommal mesekert nyílik, ahol a gyermekek kertészmemnők-hallgatók irányításával ismerkedhetnek a kertészkedés

örömeivel. Az erre a célra kialakított területen kis ásókkal, kapákkal, talicskákkal foglalatzkodhatnak a csöppségek, de arra is lehetőség nyílik, hogy az itt cserepekbe, balkonládákba ültetett növényeket a szülők megvásárolják, és gyermekeik a kertészkedést otthoni kertjükben folytassák. Természetesen jelen lesznek a szükséges kellékeket (játékszerszámok, palánták, virágok, termőföld) árusító kereskedők is. És amelyik gyereket nem csábítja a kertészkedés öröme, az csuhézást, üvegfestést vagy egyéb kézművességet választhat magának. Közben a szülők a mesekertben kialakított pihenőparkból gyönyörködhetnek csemetéik „örömködésében” és a virágba borult arborétum növénycsodáiban.

3. Harmadik újdonságunk a különleges belső információs rendszer: a rendezvény forgalmas pontjain felállított „infoasztaloknál” jól felkészített hostesssek várják az érdeklődőket. Idén először programfüzet is napvilágot lát, amelyben nemcsak a kiállítók adatai találhatóak meg, de a tájékozódáshoz szükséges térkép, részletes ismertető a különböző helyszíneken szervezett programokról, továbbá száz jó tanács a kertészkedéshez. A kiadvány 2003. április 10-én jelenik meg, ám már február 10-étől megrendelhető 300 forintos áron a szervező ASSA Kft.-nél, de korlátozott példányszámban megvásárolható lesz a rendezvény információs asztalainál is. Ami tavaly is bevált: idén ismét működ-

teljük a 2002-ben indított, nagy népszerűségnek örvendő csomagküldő szolgáltatásunkat, amelynek segítségével 800 forintért Budapest egész területén házhoz szállítjuk az itt vásárolt termékeket. Így a gépkocsi nélkül érkező látogatók is nyugodtan bevásárolhatnak.

A kiállítás ideje alatt a nagyközönség részére szórakoztató kisézőprogramokat, például divat- és virágkötészeti bemutatót, borkóstolót stb. is szervezünk – a részletekről a programfüzetből tájékozódhatnak az érdeklődők.

Végezetül pedig egy praktikus tanács: a várható nagy érdeklődés miatt javasoljuk, hogy a Villányi úti főbejárat mellett vegyék igénybe a Ménesi úti „mesterek utcájánál” kialakított bejáratot is (Szüret utca – Ménesi út sarok).

Dr. Schmidt Gábor
(a Szent István Egyetem tanára, tanszékvezetője)

Krebcecz József
(az ASSA Kft. ügyvezetője)

weboldala

Menj a víz alá!

Nem a búsba vagy még rosszabb helyre akarjuk küldeni olvasóinkat a megszokottnál némileg választékosabban, hanem valóban a víz alá, hiszen amióta a magyar utazási irodák felfedezték a Vörös-tenger vagy az Adria mélyén rejlő lehetőségeket, egyre több honfitársunk indul búvárkodni, ismerkedni a tengerszint alatti világgal.

Mielőtt azonban be kell szerezni a megfelelő felszerelést, és ezt kínálja az első magyar internetes búváruháza a www.divex.hu címen. Az oldal szép grafikája, a sok hasznos ismeret azoknak is élni, akik még csak fontolgatják, hogy vegyenek egy mély levegőt...

Két márkaképviselet alapította a Divexet 2000-ben, és a cég működésének első lépéseként mindjárt szakáruházat nyitottak a búvároknak, akkor még valódi falakkal, valódi kosarakkal és valódi – nem internetes – címmel (1039 Budapest, Heltai Jenő tér 15.). Az üzlet könnyen áttekinthető eladótérre került most fel a webre, ahol nemcsak azt látja

a vevő, hogy mi mennyibe kerül, hanem azt is, hogy miből mennyi van éppen raktáron. A gyakorlott merülőkön kívül érdemes betérniük a kezdőknek és az úgynevezett skin-diving szerelmeinek is, vagyis azok úgyszintén bevásárolhatnak az első magyar internetes búváruházból, akik egyszerűen csak egy uszonnal, pipával, búvárszemüveggel szeretnék szemrevételezni a víz alatti világ kincsait.

Ráadásul a kezdők hasznos tanácsokat kaphatnak, hiszen már az úgynevezett ABC-felszerelést is érdemes megfontoltan kiválasztani. Például a maszkokról jó tudni – és most idézzük az oldal tanácsadó részéből –, hogy „olyan maszk nem létezik, amely minden arc karakterhez egyformán illeszkedik, így ne légy csábodott, ha több modellt is fel kell próbálnod, mielőtt megtalálod a számodra legmegfelelőbbet”. Ezután pedig sorakoznak a jó tanácsok a megfelelő maszk kiválasztásához, köztük olyanok is, amelyek a szemüvegeknek külön megszűnjük, hogy mit tegyenek...

Az oldal tanácsadó részét persze azok is lapozgathatják, akik már a komolyabb felszerelési tárgyaknál tartanak, például a búvármellényről... „A búvármellény kiválasztásánál nagyon sok szempontot kell figyelembe venni. Az alapvető szempontok közé tartozik a búvár testfelépítése, valamint a búváruháza típusa. A legfontosabb, ami meghatározza választásunkat, a merülés típusa és célja. Amennyiben évente csak egy-egy alkalommal merülsz, és azt trópusi vízben teszed, számodra egy alapmodell a legideálisabb.” Per-

szé itt nem ér véget a dolog, mert következik az, hogy mikor kell hátlevegőtősi búvármellény, milyen a jó háttámla, szereljük-e fel octopus inflátorral a búvármellényünket, vagy ne szereljük...

Na, itt kezdünk azokba a mélységekbe merülni, amelyekbe én már búvárfelszerelés nélkül nem merészkednék, azért gyorsan elmondom még, hogy a hasznos tudnivalók természetesen nemcsak a mellényre, hanem minden tartozékra vonatkozóan elolvashatók, és ha kiműveltük magunkat, akkor be is vásárolhatunk. A hatékony eligazodást kereső segíti. A kosár telepakolása után egy adatlap kitöltésével küldhetjük el rendelésünket, amelyet az áruházzal telefonon ellenőriz, pontosít, majd egyeztetni velünk a házhoz szállítással kapcsolatos kérdéseket. Ezután pedig nincs más dolgunk, mint irány a tenger: mehetünk a víz alá!

http://www.oki.hu

a mi Mac ink

Mint azt már többször megírtuk, a Magyar Címtár havi termésével semmiképpen sem azt akarjuk megmutatni, hogy mik készültek az elmúlt hónap alatt, ennél ugyanis jóval több weboldal születik mindennap, a havi szaporulatot tízezres nagyságrendűre becsülnénk. Ugyanakkor az, hogy milyen címeket regisztráltak egy hónap során a MaCi-ba (<http://prim.hu/maci>), jól demonstrálja, hogy milyen sokrétű a magyar online tartalom, folyamatosan készülnek a céges, a szórakoztató, a szolgáltató vagy éppen a közösségi honlapok. E havi példatárunk:

A

Aktuális nyereményjátékok
<http://www.nyeremenyjatek.lap.hu>

AlphaNexus Kft. Pécs
<http://www.alphanexus.hu>

Alpex - Ipari Alapítvány és
Kereskedelmi Bt.
<http://www.alpex.hu>

Áruszállítás
<http://www.aruszallitas.hu>

Ashanti Bútor Rt.
<http://www.wb.hu/ashanti>

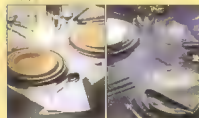
B

BeautyEffect
<http://www.beautyeffect.hu>

Bento Futárszolgálat
<http://www.wb.hu/bento>

C

Carmen Online
<http://www.carmen.hu>

Chronoweb
<http://w3.exeternet.hu/~marton/index.html>

Cibakháza
<http://wb.hu/cibakhaza>

D

Dj
<http://www.dj.lap.hu>

E

Elefántbútorház
<http://www.elefantbutorhaz.hu>

Étim Kft.
<http://wb.hu/etim>

Ezüst ékszer
<http://www.ezusteleszer.hu>

F

Fordító
<http://www.konok.ini.hu>

Fresh Mode Kft.
<http://www.wb.hu/freshmode>

Frigolux Rt.
<http://www.frigolux.hu>

G

GlobalChat.hu
<http://globalchat.hu>

Groteszk Kreatív Társulat
<http://www.groteszk.hu>

H

Hanka Média
<http://www.hanka.hu>

Herbáció - növénybarátoknak
<http://www.herbacio.hu>

Hetey és Társa Bt.
<http://wb.hu/hetey>

Hobbi
<http://yulka.mikrozona.hu>

Honda
<http://www.hondanet.hu>

Hycomat TLC
<http://koosola.fw.hu>

I

Ingatlan Panoráma
<http://www.ingatlanpanorama.hu>

ITC Kulcsár Kft.
<http://www.wb.hu/itckulcsar>

J

Járműjavítás
<http://www.jarmujavitas.hu>

JoCeE Online 2003
<http://free.x3.hu/joccee/index.html>

K

Katlan - hegymászó-, túra- és szabadidő-
bolt
<http://www.katlanvilag.hu>

Képeslapok
<http://narancs.com/kepesslap.shtml>

Korona fehérméző-készítő
<http://www.wb.hu/furdoruha-fehermemu>

L

Las Ketchup
<http://www.lasketchup.lap.hu>

M

Maraton Árműkezelés Kft.
<http://www.wb.hu/maraton>

Márkák, termékek
<http://www.termekmarka.lap.hu>

Materiál-Plasztik Műanyagipari és Kereske-
delmi Kft.
<http://www.materioplastik.hu>

Mikrohullámú hírközlés
<http://www.mikrozona.hu>

Mobilizáló GSM
<http://www.mobilizalo.hu>

Montoya
<http://montoya.hu>

MŰÖSZ Online Szakosztály
<http://muon.freeweb.hu>

N

Narancs Társalgó - chat
<http://narancs.com>

Németország
<http://www.nemetorszag.lap.hu>

Notessz
<http://www.koros-torok.hu/notessz>

O

Officina '96 könyvkiadó - könyvárúhá
<http://www.officina.hu>

Országos Települési Információs Rendszer
<http://www.falvak.hu>

Otrosinka Tibor
<http://www.extra.hu/otirt>

Otrosinka Tibor
<http://www.otirt.ini.hu>

P

PÁ-JA Kft.
<http://www.pa-ja.hu>

Pollák Antal Műszaki Szakközépiskola
<http://www.pollak.sulnet.hu>

Prága
<http://www.praha.hu>

R

Rábakész Kft.
<http://www.wb.hu/rabakesz>

Rádió
<http://www.radio.lap.hu>

S

Shakira
<http://www.shakira.lap.hu>

Siró Béla
<http://bsiro.honlapja.com>

Silders sci-fi
<http://sci.fmoon.hu>

Solya
<http://www.solya.hu>

Somogyi's SmartSite
<http://www.sss.hu>

Szállásfoglalás
<http://www.falutur.hu>

T

Társkereső
<http://www.ybs.hu>

Termicon Rt.
<http://www.termicon.hu>

Texem Élelmiszeripari Szolgáltató és Ke-
reskedő Kft.
<http://wb.hu/texem>

Topcégek
<http://www.topceg.lap.hu>

Tűzeléstechnika
<http://www.tuzelestechnika.hu>

TYN-FreeMail
<http://www.tyn.hu>

V

Voxhumana
<http://free.x3.hu/voxhumana>

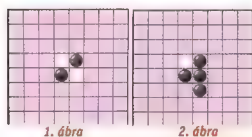
Z

Zöld zóna
<http://zold.mikrozona.hu>

Zöldkártya
<http://www.greencard.hu>

Reversi a neten

A népszerű játékoknak gyakran sok nevük van. Ennek is. Hívják fordítgatósának, Othellónak, zincserelőnek, fonákollósának és ki tudja, még mi mindennek.

1. ábra

2. ábra

Lássuk először is a szabályokat! Van egy 8x8-as tábla, éppen olyan, mint a sakkté, de általában **egyszínű**. És van **hatvannégy figura**; korongokat szokás használni, amelyeknek a két oldala más-más színű. Játék közben sokszor fognak színszert cserélni. A kezdőállást az **1. ábra** mutatja, négy korongot tettünk le úgy, hogy mindkét játékos színét kettő-kettő viseli.

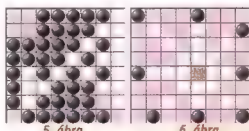
Úgy léphetünk, hogy lerakunk egy korongot a saját színünkkel fölfelé valamelyik üres mezőre, s egyúttal megfordítunk egyet az ellenfél korongjai közül. Megfordítani azt lehet (és kell is), amely az éppen letett és valamely már lent lévő saját korongunk között van, egyenes vonalban, vízszintesen, függőlegesen vagy átlósan.

Ha például a fekete kezd, akkor annak a helyét mezeinek bármelyikére tehet, amely az egyik fehér alatt vagy mellett található. Ha például az alsó fehér alá tesz, akkor ez a fehér meg is fordul, és a **2. ábrán** levő állást kapjuk. Erre fehér úgy válaszolhat, hogy a most letett korongunktól jobbra rak le egyet, s ezzel visszafordítja az előbb elcsuszlizott fehérre (**3. ábra**).

A játék egy későbbi szakaszát mutatja a **4. ábra**. Fehér lépett a jobb felső sarokba, megfordítva ezzel az átlósan mellette lévő egy darab korongot. Most fekete nem tud lépni, hiszen az egész táblán egyetlen üres

mező található, amely fehérrel szomszédos: a bal alsó sarok, ám oda téve sem tud megfordítani semmit. Passzolni kell tehát. (Passzolni csak akkor szabad, ha muszáj.) Ismét fehér lép, a jobb szél felső üres mezőjére tesz, ezzel megfordítja a jobb oldal összes feketéjét, és még egyet átlósan (**5. ábra**). A játékot az nyeri meg, akinek a tábla betelével több korongja van, avagy aki még ezt megelőzően az ellenfél utolsó korongját is megfordítja. Akinek ugyanis nincs korongja a táblán, az hiába tenne bárholra, nem tudna megfordítani semmit.

A **6. ábra** arra a kérdésre ad választ, hogy mi az a legnagyobb korongmennyiség, amelyet egyszerre meg lehet fordítani. Ha az ábrán látható helyzetben fekete a besötétített mezőre tesz, mind a tizenkilenc fehér megfordul.

5. ábra

6. ábra

Eddig az elmélet, most nézzük, mit tud a net reversifronton!

Lehet reversizni az Index játékdolán (gamer.index.hu), de mivel onnan a múlt hónapban már hoztam képet az amőbáról, most inkább a Yahoo!-ra nézek be, ahol szintén lehet online játszani. Íme, egy kép a játszóbából (**7. ábra**): a partit végül sötét nyerte. Magam nem próbáltam játszani, mert ottjártamkor a net rettentően lassúnak bizonyult.

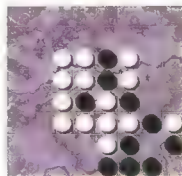
Hoztam képet a **Darkfish.com** reversijéről is (www.darkfish.com/turncoat/Turncoat.html), ahol csak a szerver ellen lehet játszani. A **8. ábra** azt az érdekes pillanatot ábrázolja, amikor a feketét irányító gép szarvashibát követ el: a jobb alsó sarok fölötti mezőre rakva átengedi nekem a sarkot, ezzel elvesztve a partit.

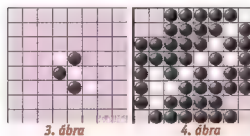
7. ábra

A reversi ugyanis a **szélek** és a **sarkok** játéka. A széleken lévő korongokat csak egy irányból lehet megfordítani, a sarkokon lévőket pedig sehogy. Aki megnyer egy sarkot, megszerezheti a tábla jókora része fölötti irányítást. Minél korábban, annál inkább. A **Darkfish.com** által elküvetett hiba csúfos vereséghez vezetett: 57:0-ra nyertem, s a tábla még be sem telt.

Persze a reversinek is vannak változatai. Játshatjuk három vagy többen is, ilyenkor el kell dönteni, hogy lehet-e egy irányban több ellenfél korongjait is megfordítani, vagy sem. Lehet **"falakat"** beiktatni a táblára, olyan mezeket, ahová tilos tenni, vagy **"egyenes"** állásból kezdeni, azaz úgy, hogy a négy kezdő korong közül az azonos színűnek nem sarokkal, hanem oldallal érintik egymást. Lehet változtatni a tábla méretén: 4x4-estől kezdve akár mekkora lehet. Van **"törzsverszi"**, ahol a tábla szélei nem szélek, hanem azokon keresztül is lehet játszani. Érdemes kipróbálni – nincsenek sarkok, nincsenek szélek, oda a biztonságos, meleg kuckó...

8. ábra

3. ábra

4. ábra

A jövő technológiái (II.) Az XHTML 1.1-es ajánlás

Az előző részben felvázoltuk a web jövőjét jelentő szabványokat. Most az XHTML 1.1-es ajánlást vesszük górcső alá, és megnézzük, hogyan tudunk már ma XHTML-oldalakat gyártani.

Mielőtt belemennék a részletekbe, próbáljuk megválaszolni azt a kérdést, hogy mi értelmük az újabbnál újabb HTML-szabványoknak. A programozóknak szánt válasz: az újabb ajánlások abba az irányba haladnak, hogy a programok számára egyre egyszerűbb lesz a HTML-kódot írni és olvasni. Nekünk pedig az egyre egyszerűbbé váló jelölőnyelvvél egyszerűbb lesz dolgozni. Vegyük csak a formázó címkék – pl. , <center> stb. – esetét, amelyek teljesen helytelenek az új szabványban, helyettük CSS-stíluslapokat használunk. Természetesen a régi böngészők is meg tudják jeleníteni az új oldalakat. Mint az előző részből kiderült, sok előny származik abból, ha XML-szerűvé tesszük a HTML-szabványt. Az XHTML-oldalak készítéséhez a HTML 4.1-es szabvány a kiindulópont. Az XHTML megalkotásakor egy jól struktúrázható, de kinézetében teljesen a stíluslapoktól függő dokumentumtípus létrehozása volt a cél. A meglévő HTML 4-dokumentumokat könnyedén át lehet alakítani XHTML formátumúra, csupán az XML-szintaxis szerint kell újraírni (ehhez útmutatót a www.w3schools.com/xhtml/xhtml-howto.asp címen találhatunk). A formai követelmények az előző részben olvashatók, de nyilvánvalóan nemcsak formai változtatások történtek a HTML 4-hez képest. Olvashattunk a MathML-ről az előző részben: a MathML-kódokat minden további nélkül bele tudjuk rakni az XHTML-be. S a többi hasznos, XML alapú dokumentumra is igaz ez.

Egy egyszerű példa

Lássuk végre az XHTML-kódot! A HTML-t ismerők számára nem újdonság:

```
<?xml version="1.0" encoding="iso-8859-2"?>
<!doctype html public "-//w3c//dtd xhtml 1.1//en"
"http://www.w3.org/tr/xhtml11/dtd/xhtml11.dtd">
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml"
xml:lang="hu" >
<head>
```

```
<title>Első XHTML 1.1 oldalunk</title>
</head>
<body>
<p>Ez egy bekezdés <a href="http://valami.hu">ez
egy link</a></p>
</body>
</html>
```

Nyilvánvaló, hogy alapjában véve ez az egyszerű dokumentum mindenben hasonlít egy HTML 3.2-es oldalra, kivéve az első három sort. Persze ma már ennél bonyolultabb oldalakat szoktunk készíteni. Csináljunk egy olyat, amelyen piros szöveg és egy vízszintes vonal található, mert ekkor már megjelennek a különbségek. A megoldás XHTML 1.1-ben és HTML 3.2-ben:

XHTML-változat

```
<?xml version="1.0" encoding="iso-8859-2"?>
<!doctype html public "-//w3c//dtd xhtml 1.1//en"
"http://www.w3.org/tr/xhtml11/dtd/xhtml11.dtd">
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml"
xml:lang="hu" >
<head>
<title>Első XHTML 1.1 oldalunk</title>
<style type="text/css">
#piros {color:red}
</style>
</head>
<body>
<p id="piros">Ez egy bekezdés</p><hr />
</body>
</HTML>
```

HTML 3.2-változat

```
<!Doctype HTML public "-//w3c//dtd HTML 3.2
final//en">
<HTML >
<head>
<title>első HTML 3.2 oldalunk</title>
```


tippje i n k

```
</head>
<body>
<p><font color="red">ez egy
bekezdés</font></p></hr>
</body>
```

Ebben a példában a formai változásokon látszik, hogy a szövegek formázásához már csak a CSS-t használhatjuk. A CSS ismertetése nem célja ennek a cikknek, további információért lásd a webes hivatkozásokat. Feltűnhet, hogy a HTML 3.2-es oldalnak rövidebb a kódja. Igen, ilyen egyszerű oldalnál tényleg előfordulhat ilyesmi. De hadd hívjam fel a figyelmet arra, hogy a stíluslapnak köszönhetően ahhoz, hogy pirossá tegyünk valamit, a címkének csupán az id-jét kell módosítani (a címke kifejezést használok arra, ami az angol szakszövegekben tagként szerepel), míg a régi HTML-ben a fontcímek kellene másolni mindenhová. A hosszabb dokumentumban kisebb kód is elérhető az XHTML-lel (ezt már a HTML 4 is tudja).

Tanácsok a megvalósításhoz

A „style” attribútum az XHTML 1.1 leírása szerint érvénytelenített, de a W3C HTML-ellenőrző oldala (validator.w3.org) nem figyelmeztet, ha ezt használjuk, ráadásul a böngészők is jól jelenítik meg. Tehát a `<hr style="color:red">` használatára vonatkozóan azt tanácsolom, hogy nyugodtan alkalmazzuk, amíg a W3C HTML-ellenőrzője nem találja azt hibásnak. A HTML 4 nyelv sem engedte meg, hogy szöveget bárhova beírjunk az oldalba, és ez itt is így van. Ezért a `<body>Valami szöveg</body>` kódrészlet teljesen hibás. A szöveg XHTML-modul határozza meg azokat a címkéket, amelyek tartalmazhatnak szöveget (text container). Ilyen például a p, span, div, pre, code, h1-h6 stb. Jó tudni, hogy csak és kizárólag a következő formázócímkék érvényesek: b, big, hr, i, small, sub, sup, tt. A www.w3.org/tr/xhtml1-modularization/abstract_modules.html#s_legacymodule oldalon megnézhetjük, hogy

mely címkék érvénytelenek az XHTML-ben. Gondolom, az olvasók közül sokan PHP-t használnak weboldalaikhoz. Mint láthattuk, a PHP a `<? ?>` címkékkel választja el a programkódot a jelölőnyelvtől. De hát itt a fejlécben is éppen ez található. Ezért aki PHP-vel hoz létre XHTML-oldalakat, annak javasolom, hogy a programozási nyelv kiírató parancsát használja az első sor HTML-oldalra történő beírására. Persze létezik egyszerűbb megoldás is: bár a W3C XHTML-mintaoldala tartalmazza ezt az első sort, valójában nem kötelező a megadása, csupán ajánlott a használata.

Összegzés

Mint láthatjuk, az XHTML önmagában nem tesz csodát, csupán egyszerűíti a WYSIWYG (azt kapod, amit látsz) szerkesztők készítőinek életét, mivel az oldalnak szigorúbb szabályok szerint kell felépülnie. Ma már a vezető böngészőgyártók felkészültek az XHTML-oldalak megjelenítésére (lásd www.webstandards.org/act/campaign/buc). Egész nyugodtan átalakíthatjuk meglévő oldalainkat XHTML-szabványúra, látogatóink észre sem fogják venni. De miért dolgoznánk egy újabb szabványra való átállásért? Az előző részben felsorolt csupa ígéretes W3C-szabvány miatt, mint amilyen a Ruby, az SVG, a MathML és a Smil. Persze az is lehet, hogy a cikk elolvasása után még nem vagy meggyőzve a szabványok betartásának szükségességéről. Hogy lásd, mindez nem csupán az én elképzelésem a web jövőjéről, nézd meg az alábbi oldalakat: www.webstandards.org, www.mozilla.org/projects/tech-evangelism, www.geocities.com/siliconvalley/horizon/5235/hh2/index2.html. A következő részben tovább vizsgáljuk a szabványokat, és végre több újdonság is terítékre kerül. Addig is ajánlom a W3schools oldalát (www.w3schools.com/default.asp), ahol leírások, útmutatók és tesztek találhatók a HTML, XHTML, CSS, SQL, DOM, WAP stb. témájában. Webfejlesztőknek igazi csemege.

Kapcsolódó webcímek:

- www.w3c.org – A World Wide Web Consortium oldala
- validator.w3.org – A HTML ellenőrző oldala
- www.w3.org/tr/xhtml11 – Az XHTML 1.1-es ajánlás
- www.w3.org/tr/xhtml1-modularization/abstract_modules.html – Az XHTML-modulok leírása
- www.w3c.hu/forditasok/xml_10_pontban.html – Az XML lényege 10 pontban összefoglalva
- www.w3schools.com/xhtml – Forrás az XHTML további megismeréséhez
- www.w3schools.com/css/default.asp – Útmutató a stíluslapokhoz

Honlaptervezés

Ergonómiai irányelvek a gyakorlatban

Az előrejelzések szerint a világhálón található oldalak száma 2005-ig eléri a 200 milliót, az internethez pedig a különböző eszközökkel körülbelül 500 millió felhasználó fog hozzáférni. Ha a hazai internetezők száma nem is emelkedik ilyen drasztikusan, a honlapfejlesztők mindenesetre jobb, ha felkészülnek a látogatók „rohamára”. Már csak azért is mondjuk ezt, mert a honlapkészítés szinte gyerekjáték a piacon kapható, illetve a szabadon használható (shareware, freeware) programok segítségével. A könnyen kezelhető és egyszerű szoftverek mellett azonban jó, ha ismerjük a honlapok és azok látogatóinak vizsgálatával foglalkozó tudományos kutatók gyakorlatban is használható tapasztalatait, megállapításait.

Idő, használhatóság, keretek

A felhasználók többnyire **határozott céllal** keresnek fel egy-egy weboldalt, ezért nagyon rossz néven veszik, ha valami vagy valaki hátráltatja őket céljuk elérésében. Akadályozó tényező például a **várákosítás**, az alábbi számok szemléltetik, hogy mennyire:

- **0,1 másodperc:** az „azonnali válasz” élménye;
- **1 másodperc:** „a megszokottottságérzés” határa;
- **10 másodperc:** a „fenntartott figyelem” határa.

A kutatók szerint ez idő eltelte után a felhasználó **mással kezd foglalkozni**. S ne feledjük, a konkurens oldalak csupán egy egérkattintásra vannak!

Mégis mit tehetünk, hogy a látogatóink ne hagyjanak el bennünket? Alapelv, hogy **minél több sikerélményt** nyújtunk vendégeinknek,

lehetőleg **minél gyorsabban**. Ehhez az ún. **maximális lapméretek** betartása a legfontosabb, vagyis:

A kapcsolat módja	1 másodperces válaszido esetén	10 másodperces válaszido esetén
Modem (56 kbps)	6 kB	60 kB
ISDN (64 kbps)	7 kB	70 kB
Széles sáv (100 Mbps)	100 kB	1 MB

Forrás: BME Ergonómiai és Pszichológiai Tanszék

Az időtényező mellett a **honlapok használhatósága** is nagyon fontos szempont a látogatók megnyerése érdekében. Magyarországon a **Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME) Ergonómiai és Pszichológiai Tanszéke** foglalkozik a honlapok használhatóságának vizsgálatával, és ők azok, akik tudományos módszerrel is kutatják ezt a szakterületet (www.erg.bme.hu).

Nemrégiben az **Officeworld 2002** elnevezésű, irodatechnikai és bútortrendekről szóló kiállítás keretében megrendezett konferencián Izsó Lajos tanszékvezető-helyettes, egyetemi docens beszélt arról, hogy melyek is a **honlaptervezés** előtt tisztázandó kérdések: Kik tartoznak a felhasználói célcsoportba?

Mi a honlap tárgya?
Milyen típusú feladatokat kell a felhasználóknak végrehajtaniuk (üláplakítöltés, fényképnagyítás stb.)?

Hogyan jelezzük a honlap megjelenését?

Hogyan és milyen gyorsan válaszolunk a kérésekre?

Hogyan történik a szerkesztés és a frissítés?

Hogyan mérhető a honlap hatékonysága?

11111
Magyar Munkaügyi Központ

2003. március 19.

http://bmfab.laeste.hu

tippje **ink**

Mindezeket túl **néhány irányelvet** okvetlenül szem előtt kell tartanunk, amikor honlapot tervezünk. **Hatékony és frappáns** kezdőoldal kell készítenünk, majd a további oldalakat is gondosan meg kell terveznünk! **Könnyen olvasható szöveget** kínáljunk a legkevesbé sem zavaró háttérrel! **Emeljük ki a linkeket**, ez ma már alapelvárás! Tervezzük meg az oldal **struktúráját** és a navigációs eszközöket! Honlapunk **legyen elérhető** a különböző böngészőkkel, gondolunk kell a különböző szoftverekre! **Kedves gesztus**, ha a látogatót emlékeztetjük az elkezdett feladat (pl. **letöltés, nyomtatás** stb.) befejezésére. Fontos a **visszajelzés** biztosítása, a felhasználó így azonnal érezheti és élvezheti a korlátok nélküli **kommunikáció** lehetőségét. Gombnyomásnyira van tőlünk a világ: egyértelműen és világosan meg kell határoznunk a **nyomógombok**

számukra jelentéktelen elemek (pl. a reklámok, logók, szlogenek). Ha az oldal nem a meghatározott cél felé viszi őket, akkor gyorsan távoznak a „vissza” nyomógombbal, és ugyanígy tesznek, ha számukra érthetetlen elemmel találkoznak: megismerés helyett a **menekülés, elkerülés** technikáját alkalmazzák.

Nagyon kényes kérdéshez érkezünk: az egyik legnehezebb feladat az egyes oldalak **megfelelő összeállítás**át, megkomponálása. Itt is a leg-

fontosabb a **gyorsaság**, vagyis hogy gyorsan letölthető, illetve **ki nyomtatható** legyen az adott oldal. Ehhez célszerű **külön linket** készíteni, ahogy azt legnagyobb örömünkre a **prim.hu** (és a legtöbb online hírlapszám) híreinél tapasztalhatjuk. A legjobb az **egy képernyőn** megjelenő, **egy csoportba** tartozó (moduláris) információ közzététele, de egy oldal semmiképpen se legyen 3-4 képernyőnyi nagyságnál nagyobb!

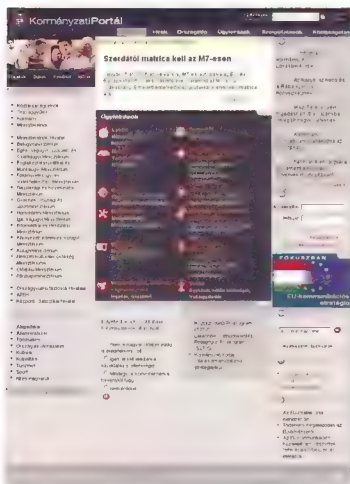
Tartalom, oldaltervezés

Egy Nielsen nevű kutató hívta fel a tudományos és internetező világ figyelmét arra, hogy a weben a felhasználók alapvetően a **tartalomra figyelnek**, kerülik a navigációs eszközöket, bár sokszor nem igazán tudják, hogy hol vannak a website információitombjében. Nielsen 2000-ben közzétett megállapításai szerint a honlap látogatói erősen **célvezéreltek**, csak arra figyelnek, amit előzőleg is kerestek, és nem igazán érdeklik őket a

fontosabb a **gyorsaság**, vagyis hogy gyorsan letölthető, illetve **ki nyomtatható** legyen az adott oldal. Ehhez célszerű **külön linket** készíteni, ahogy azt legnagyobb örömünkre a **prim.hu** (és a legtöbb online hírlapszám) híreinél tapasztalhatjuk. A legjobb az **egy képernyőn** megjelenő, **egy csoportba** tartozó (moduláris) információ közzététele, de egy oldal semmiképpen se legyen 3-4 képernyőnyi nagyságnál nagyobb!

A kicsi szép! Az örök megállapítás most a kiegészítő grafikai díszítésre vonatkozik, amelyek sokszor túlzott mértékben kerülnek fel a lapokra, és ezzel **áttekinthetetlenül** teszik azokat. Ugyanilyen rossz a túl üres, „**hig**” lapok használata is: a **kihasználatlan felületek** szintén feszültséget keltenek a látogatóban.

Tehát **legalább a felhasznált terület felét** a tartalomra kell fordítani, de ha lehet, az arány inkább 80% körüli legyen!

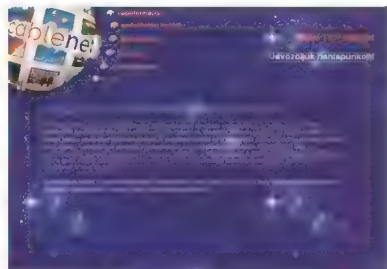

Honlaptervezés

Járatlan utakon bolyongó felhasználó

A weben – annak természetéből fakadóan – a **felhasználó saját maga határozza meg haladásai irányát** az egyes lapok között, és ezáltal olyan útvonalat is bejárhat, amelyről a tervező nem is álmodott.

A webtervezőknek ezt is figyelembe kell venniük, és el kell fogadniuk, hogy a **navigációt a látogató felügyeli**. (Ellentétben például a hagyományos grafikus felhasználói felületek – GUI: **Graphic User Interfaces** – tervezésével, az internet olyan gyorsan változik, hogy a tapasztalatok feldolgozására és a tervezési irányelvek kiérlelésére nincs idő.)

Akadnak olyan felhasználók, akik azt is elvárják egy-egy (leginkább üzleti célú) honlaptól, hogy **szinte kézen fogva vezesse őket** a kívánt termék, illetve szolgáltatás megtalálásáig, és természetesen mindenről **részletes információt** nyújtson. Így a világhálóra feltett adatbázisból mondjuk az ügyfél- vagy vevőszolgálaton keresztül **szinte észrevétlenül** sétálhasson át a cég vagy áruház központjába, kapujába.

Ezen a téren azonban még van mit fejlődnünk a hazai cégeknek, egyelőre legtöbbjük beéri azzal, hogy a holnapjára felteszi **e-mail címét és telefonszámát**, s várja a megkereséseket.

Platformfüggetlen tervezés

Mit tegyen a honlaptervező, ha valamennyi látogatójának szeretné felkínálni az információit? A válasz: **több platformra kell terveznie!** Mert amíg a hagyományos (nem hálózatos) grafikus felhasználói felületek esetében az alkotó az összes képpontot maga programozza, és bizonyos lehet abban, hogy minden pontosan úgy jelenik meg a felhasználó képernyőjén, mint az övé, addig a weben ez nem így történik.

A korábban oly frappánsnak tűnő jelszó, a **WYSIWYG** (what you see is what you get – amit látsz, azt kapod) mára érvényét veszítette. Ezért a felbontástól, betűmérettől, betűtípustól független, **különböző böngészőkre optimalizált megjelenést** kell szem előtt tartani, és valamennyit könnyen elérhetővé kell tenni. Az alábbi három megállapítást kell figyelembe vennünk:

- a **hardver** néhány évig éli;
- a **szoftver** évtizedekig élhet;
- az **adatok** „örökké” élhetnek.

(www.erg.bme.hu/oktatas/tleir/GT521050/tervezes.pdf)

Papírmintes technológia

Az internet a **papírmintes technológia** bevezetésének egyik zászlóvivője lehetne: az egyes dokumen-

tumokat **bármikor elérhetnénk a weben**, nem kellene hagyományos papírműben, kinyomtatva őrizgetnünk egyre vastagodó iratgyűjteményben. Csupán a **hivatkozássokat** kellene mentenünk számítógépünkre, és szükség esetén ott megtalálnánk az adott webes tartalmat. Azonban sok keserves tapasztalat bizonyítja, hogy az interneten elhelyezett adatok és információk **nem örök életűek**, időnként el-elűnedeznek, legfontosabb fájljaink, hivatkozásaink egyszer csak megszűnnek. Ilyenkor következik a **nyomatás** vagy jobb esetben az **elektronikus formában** történő mentés. Ehhez célszerű a lapokat jól nyomatható formátumban elhelyezni a honlapon, a leggyakoribb papírméret figyelembevételével: ilyen **Európában** az A/4-es, az **USA-ban** pedig az A/4-es és az U.S. Letter.

Honlapok ergonómiai minőségvizsgálata

A budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Ergonómiai és Pszichológia Tanszéke kifejlesztett egy egyedülálló **vizsgálórendszert**, valamint egy ahhoz tartozó munkállamást, hogy a honlaplátogatók **interakcióit** (szörfözés közbeni választéscselekedeteit) rögzítse. Hasonló rendszereket a nagy szoftverfejlesztő cégek is létrehozottak, de a dolog természetéből adódóan a részleteket nem publikálják, mivel belső minőségbiztosító rendszerük lényegéhez tartoznak. A BME Ergonómiai és Pszichológia Tanszékén kifejlesztett, **Interface** nevű **szoftverergonómiai munkállam** segítségével a szakemberek viszonylag kisszámú (tipikusan 10-20 főnyi) potenciális honlaplátogató reakcióit rögzítik nagy mélységben. Ez azt jelenti, hogy

Back

Forward

Reload

Home

Search

Netscape

Bookmarks

Go to: <http://www.prim.hu/maci><http://www.prim.hu>

tippjeink

pontos időbeli meghatározással és egymással összehangoltan figyelik:

■ a felhasználó által a **billentyűzet** és az **egér** útján elvégzett akciókat,

■ az időszéri **képernyőtartalmat** (amit ő éppen akkor lát),

■ a látogató megfigyelhető és leírható **viselkedését** (arc kifejezés, gesztusok, feszült vagy könnyed munkavégzés stb.),

■ a felhasználó aktuális **szellemi** (mentális) **erőfeszítését** kísérő **fiziológiai jellemzőket** (véryomás, pulzus, verejtékezés, légvételek száma stb.).

Az interface rendszer segítségével jól kiszűrhetők az adott honlap **leggyengébb pontjai**, amelyek indokolatlanul nagy szellemi erőfeszítést követelnek meg a látogatótól.

A vizsgálat során megadnak az adott honlap látogatójának egy **lehetséges célt** (pl. egy rekord kikeresése az elektronikus menürendszerből), majd 14-20 tipikusnak tekinthető személy interakcióját rögzítik a rendszerrel, természetesen egymástól függetlenül. Ha a különböző interakciók **ugyanazon pontjain** nagyszámú felhasználó találkozik valamilyen gondnal, akkor ott valószínűleg tervezési, illetve használhatósági probléma bújik meg.

Az így azonosított problémákra a tanszék szakemberei **megoldási (áttervezési) javaslatot** dolgoznak ki. (Az Interface – „csatoló” – elnevezés az INTEgrated Evaluation and Research Facilities for Assessing Computer users' Efficiency kifejezés kezdőbetűiből származik.)

A különleges termék (honlap) tesztelése akkor tekinthető **objektívnek**, ha a rendszer által gyűjtött, több

független forrásból gyűjtött információ **egy irányba mutat**. Ilyen információt nyújthatnak például a **viselkedésrögzítő filmek**, a **billentyűleütések**, az **élettani jellemzők**, illetve az **interjúeredmények**. Egy **Interface-demonstráció CD-**

anyaga a következő internetcímről tölthető le: erg.bm.hu/kutat/interface/interface_demo.zip.

Hányan jártak nálam?

Minden honlapfejlesztőnek örül a lelke, ha pörög a **számlálója**, és egyre több látogatót fogad frissen kialakított site-ja. Ha üzleti cél vezérli, tehát látogatóinak el is akar adni valamit, még fontosabb számára, hogy **megismerje vendégeit**.

Jó tudni, hogy a honlapok üzemeltetőinek szerverén **automatikusan gyűlnek** a forgalomra jellemző ún. **logfájlok** adatai. Ezek tartalmazzák a **látogató kódját**, pl. annak a gépnek a számát, ahonnan a vendég bejelentkezett, **WAP-felhasználó** esetében pedig a mobilkészülék telefonszámát. A logfájlok tárolják az **időadatot**, amely másodperces pontossággal megadja, hogy az illető mikor lépett az adott site megadott lapjára, és hordozzák az adott lap **URL-címét** is. Ezekből az adatokból (milliók nagyságrendben) megfelelő feldolgozási (adatbányászati) technikákkal **rekonstruálható** a felhasználó által bejárt **legjellemzőbb útvonal**, leképezhető, hogy mekkora az az ún. stabil mag, amely a leggyakrabban látogat hozzánk, hogy milyen szolgáltatásokat és hogyan vesznek igénybe, valamint megannyi más részlet.

A tanszék korábban is **jelenlős tapasztalatokkal** rendelkezett a témát illetően, így a korábbi eszközök kiegészítéseként kézenfekvőnek tűnt kifejleszteniük egy olyan **honlapútvonal-rögzítő** szoftvertermelet, amely a vizsgált site látogatóinak mozgását bizonyos beépített **adatbányászati képességek** segítségével követi. Eme információk felhasználásával **számos szolgáltatást** nyújt a program, amelyet a további hatékony honlaptervezés érdekében használhatnak fel a programozók.

Miért Hi-Grade notebook?
2 évgarancia! + 2 év teljes körű biztosítás!

www.higrade.hu

http://www.higrade.hu

Linux-kaland (V.)

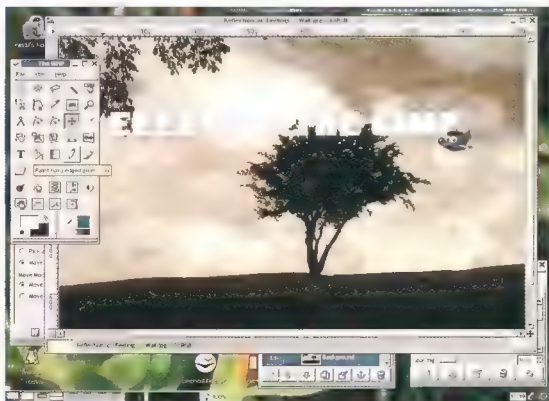
A harmadik nyolcas

„8 óra munka, 8 óra pihenés, 8 óra szórakozás...” – énekelte egykoron a diszkózenekarból lett botránybanda feje, Nagy Ferő, gúnyt űzve a munkásmozgalom immár évszázados jelszavából, amely egyelőre csak olyan országokban valósult meg, ahol soha nem volt munkáshatalom. Ám ha vagyunk oly szerencsések, hogy munkánk és kedvenc szórakozásaink átfedik egymást, akkor legalább néha szórakozhatunk egy kicsit, például úgy, hogy a számítógép mellett gür-cölve zenét hallgatunk, weboldalakot böngészünk, vagy netán filmet nézegetünk. A Linux – történelmi okokból, hiszen annak idején alapvetően szerverekre született – sokáig híján volt a kiemelkedő multimédiás képességeknek, de a grafikus felület és az egyre több grafikus alkalmazás megjelenésével párhuzamosan kezdett színes-szagos-zenés lenni. Linux-kalandunk ötödik fejezetében tehát röviden áttekintjük a zenehallgatáshoz, videonézéshez és képszerkesztéshez rendelkezésre álló linuxos alkalmazásokat.

Rögtön az elején be kell számolnom egy kudarcról: bár nagy örömmel fedeztem fel a Corel weboldalt (www.corelinux.com), hogy kedvenc képszerkesztőm, a Corel PhotoPaint 9 linuxos verziója ingyenesen letöl-

hető, sajnos a mai napig nem sikerült a programot működésre bírnom. A letöltés és a telepítés zökkenőmentesen ment, de az alkalmazás a „WINE-inicializálás” állapotjelző felvillanása után nem indult el, és hasztalan böngésztem

át a dokumentációt, valamint a hibaleírásokat, nem sikerült ráakadnom a megoldásra. Az ingyenes verzióhoz természetesen semmiféle terméktámogatás nem jár, így csak a sokmillió Linux-közösséghez fordulhatok. Van is számtalan levelezőlista és weboldal, ahol segítséget lehet keresni, de ez nagyon időigényes feladat, és valószínűleg sokkal elmélyültebb rendszerismeretek kellenek hozzá. Mindezt csak azért írom le, hogy ismételten felhívjam a figyelmet rá: a Linux ingyenességének és szabadságharcos jellegének megvannak a hátrányai. Aki **profí grafikus**, és mindenáron Corelrel akar dolgozni, ettől még persze nincs elzárva a Linux áldásaitól: a teljes **CorelDraw**-csomag – amely természetesen tartalmazza a **PhotoPaint**-et, na meg a termék-támogatást – ugyancsak elérhető linuxos változatban, de már pénzért. Viszont aki a saját fotóit szeretné szerkeszteni, vagy egyszerűbb rajzokat akar készíteni, és nincs szüksége „ipari” alkalmazásra, elegendő választékot talál az ingyenes programokból, amelyekből a **SuSE** csomagja is többet tartalmaz. Az előző számban (Linux-kaland IV.) ismertetett irodai programcsomag, az **OpenOffice.org** is tartalmaz vektorgrafikus képszerkesztőt, amelyet egyszerűen úgy tudunk elindítani, ha az új dokumentum létrehozásánál a rajz formátumot választjuk. **Pixelgrafikák** készítéséhez és módosításához minden forrás egyhangúan a **rajsz formátumot** ajánlja. Az elnevezés a **GNU Image**

Angol megbízhatóság • Prémium márka felár nélkül • 72 cím büszke birtokosa
A világ egyik legmegbízhatóbb notebook-ja • Magnézium (könnyű, ütésálló) ház
Folyadékkálló billentyűzet • 2 év garancia • Akár 2,6 GHz-es Pentium4 processzorral

www.higrade.hu **Hi-Grade**

http www.higrade.hu

rendszer **ink**

Manipulation Program kifejezés rövidítése, és valóban igen széles körű képességekkel bíró alkalmazást takar. A SuSE disztribúciós csomagjában található, Alkalmazások című kézikönyv külön fejezetet szentel a GIMP-nek, de aki minden lehetőségre kíváncsi, a teljes dokumentációt megtalálja a manual.gimp.org

szokatlan volt: az általam eddig ismert és kipróbált képszerkesztők (**Adobe PhotoShop**, **Corel PhotoPaint**, **Paint Shop Pro** stb.) felépítése azt a szabványszerű elvet követte, hogy a program munkablaka képezi a munkaterületet, és ezen belül kis ablakokként nyithatók-zárhatóak a szerkesztett dokumentumok és a különféle segédablakok, panelek. A GIMP ezzel szemben

nél sokkal – ablakban jelenik meg. Ez a programfelépítés – amely egyébként az **Apple Macintosh** használatok számára nem szokatlan – lehetővé teszi akár azt is, hogy ha több képpel manipulálunk egyszerre, akkor a munkaablakokat úgy helyezzük egyik asztalról a másikra, ahogy épp kedvünk tartja, akár több tucatot is használva belőlük egyszerre. Számomra egyébként ez volt a **GIMP** egyik legrokonoszebb vonása, de ezzel együtt nagy örömmre szolgálta, ha olvasóim közül valaki esetleg tudná a megoldást a **Corel PhotoPaint** (SuSE) Linux alatti futtatására... (Ha akad ilyen, kérem, írjon az egon.linux@netpiac.hu címre!) Míg a képszerkesztés tipikusan olyan tevékenység, amely a (8 óra) munka és (8 óra) szórakozás határmezsgyéjén helyezkedik el, a zenehallgatás már kifejezetten szórakozásnak nevezhető (kivéve persze egy zenekritikus esetében). Manapság ha zene, akkor azt hiszem, mindenkinek első sorban az **MP3** jut eszébe. Ha **windows** (elő)életünk során tömtelesen mennyiségű **MP3**-at halmozunk fel, ennek hallgatásával Linux alatt sem lesz gondunk. Miközben e sorokat írom, épp a **Pink Floyd** már lassan negyedszázados, de ma is elévülhetetlen remeke, **A fal** szól (véletlenül annak is slágerré vált dala híres sorával: „**hé, tanárok, hagyjátok békén a kölykeinket...**”), melynek szerzői jogait kétszer is megvettem: először 1980-ban fekete lemezen, majd sok évvel később CD-n. (Érdekes módon akkor egy kiadó sem jelentkezett, hogy a fekete lemezért cserébe ad CD-t „**anyagáron**”, most viszont az üres CD-be már beépítik annak a zenének az árást is, amelyet majd esetleg rámásol valaki.) Így aztán, azt hiszem, jogomban áll **MP3-törőltetés** készíteni róla a gépemre, bár másnak kétségtelenül nem másolhatom át.

internetcímen angolul vagy *Sánta Csaba János* nyíregyházi diáknak köszönhetően a projects.gnome.hu/GUM címen magyarul is. Maga a program egyébként – és magától értetődően a SuSE-csomagban adott dokumentáció – magyar nyelvű, akárcsak a disztribúcióhoz tartozó legtöbb alkalmazás. Minden olyan funkciót tud, amire egy átlagos amatőr felhasználónak szüksége lehet, kezelése egyszerű, könnyedén elsajátítható. Logikai felépítése – egy kivételtől eltekintve – és a menüpontok elnevezései követik a szokásossá vált formákat. Az a bizonyos kivétel a **munkaterület**, ami nekem elsőre nagyon

nem nyit meg külön munkaterületet – mert az lényegében az egész munkaszaft –, hanem **három külön kis ablakban nyílik meg**. Mindegyik egy-egy vezérlőpanel: az elsőben a fájlműveletek és az eszköztárasztók (ecset, színkiválasztó, kijelölő, szöveg stb.), a másodikban a rajzeszközök részletes beállításai (pl. az ecset profilja, mérete), a harmadikban pedig a rétegek, színcsatornák és útvonalak kezelésére szolgáló eszközök kaptak helyet. Maga a szerkesztett dokumentum egy negyedik – illetve több kép párhuzamos szerkesztésé-

**Notebook a
legjobb áron!**

www.visionkft.hu
Tel.: (36-1) 215-2080

www.higrade.hu

<http://www.higrade.hu>

Kis Ervin Egon / egon@ink.hu

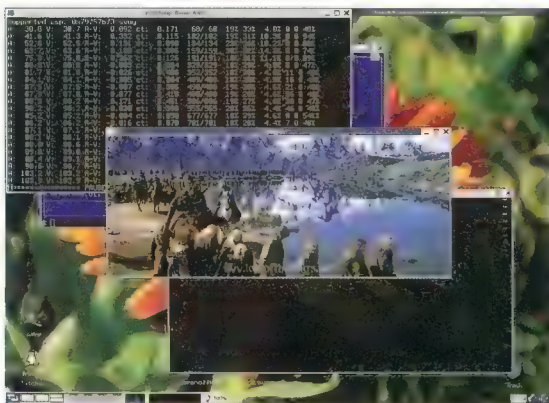
Linux-kaland (V.)

A SuSE már telepítésekor tucatnyi zenei szoftvert másol a gépünkre, melyek közül a kézikönyv MP3-hallgatásra az XMMS-t ajánlja. A kinézetre és funkcionalitásra egyaránt a Winampra emlékeztető program az MP3 mellett lejátszza a WAV- és OGG-fájlokat is. (Az OGG az MP3-hoz hasonló, de már méresekkel igazoltan sokkal jobb, szabad forráskódú adatfolyam-formátum, amely többféle codecet is támogat – zenetömörítésre például az OGG Vorbis a legjobb.) Audio-CD hallgatására legmegfelelőbb a KsCD, amely CDDb-támogatással is rendelkezik, azaz lejátszáskor elküldi a CD-lemez azonosító kódját a CDDb-szervernek (persze csak akkor, ha az interneten vagyunk),

rúlt, hogy a KOnCD-val tömörítetem, s a KreateCD-vel írtam.

A Linuxban éppen az a jó, hogy ha valami nem működik, akkor nem kell megvárunk – az egyébként mindig megszülető – javítást, vagy fáradtságos munkával megkeresnünk a hibát, hanem szinte korlátlanul hozzáférhetők az alternatív lehetőségek – ingyen. A fellelhető szoftvekről és azok használatáról részletes leírásokat találunk a SuSE-kézikönyvben, így több szót erre nem érdemes vesztegetnem. A zenénél már nehezebb ügy a videók nézegetése, elsősorban a formátumok dzsungelszerű burjánzása miatt. A SuSE-csomag több videolejátszót tartalmaz, de egyetlen olyat sem, amely magában foglalná

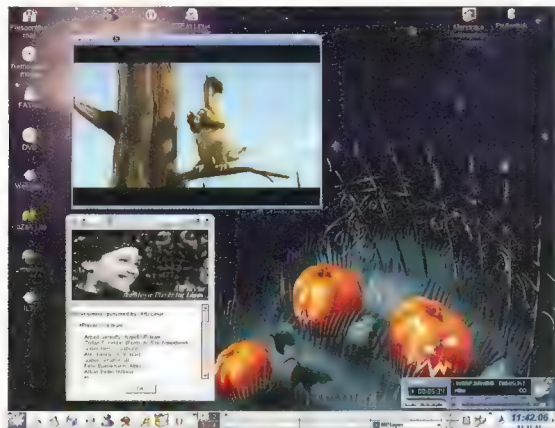
működő videolejátszó (fut sok más Unixon és akár nem x86-os processzorokon is). Le tudja játszani a legtöbb MPEG-, VOB-, AVI-, OGG-, VIVO-, ASF/WMV-, QT/MOV-, FLI-, RM-, NuppelVideo-, yuv4mpeg-, FILM-, RoQ- és PVA-fájlt, s ezekhez felsorakoztat jó néhány natív XAnim-, RealPlayer- és Win32-codecet. Nézhetsz vele VideoCD-t, SVCD-t, DVD-t, 3ivx-et, RealMediát és DivX-et is – olvashatjuk a program honlapján, a www.mplinuxhq.hu címen. A felsorolás már csak azért is figyelemreméltó, mert szerepel benne a DVD, amiről viszont a SuSE dokumentációja – a hivatalos álláspontnak megfelelően – azt írja: „A legtöbb DVD-film másolásvédelmet (CSS) tartalmaz, és jelenleg nincs legális út az adatok dekódolására Linuxon, nyílt forráskódú program segítségével.” Miről is van szó? Az ember azt gondolná, a kód feltörése csak a rippelés, azaz a DVD-k illegális átmásolása szempontjából érdekes, hiszen Windows alatt is lehet DVD-t nézni, de ez még nem jelenti azt, hogy másolni/rippelni is lehetne. Csakhogy a Linux lényege a szabad forráskód, azaz minden, ami linuxos, bizonyos értelemben „ellapható”, ezért aztán a DVD-gyártók nem adják oda a Linux-fejlesztőknek a DVD-lejátszó megírásához szükséges kódokat, hiszen ezzel rögtön nyilvánosságra is hoznák. Ebből következik, hogy kétféleképpen lehet linuxos DVD-lejátszó szoftvert írni: vagy a titkosítási algoritmus megvásárlásával – amit csak úgy adnának el, ha a vevő garantálná, hogy nem teszi nyilvánossá, ez pedig, ugye, ellentmond a szabad szoftvekre alapelveknek –, vagy a kód feltörésével. Gondolom, mondanom sem kell, hogy az utóbbi verzió valósult meg: a DVD-titkosítást egy 15 éves norvég diák, Jon Johansen törte fel, akit a holly-

amely visszaküldi az album címét, előadóját és a számokra vonatkozó adatokat – ha megvannak. Zenei adat-CD-k írásához a KOnCD és a KreateCD áll rendelkezésre – elvileg mindkét program alkalmas a CD szerkesztésére, image-fájl készítésére és megírására egyaránt, de nem történetesen ez csak úgy sike-

az összes elterjedtebb formátum lejátszásának lehetőségét. Ilyen – a Windows Media Playerhez hasonlóan – globalitásra törekvő program sokáig nem is létezett, mígnem egy magyar (!) fiatalember bele nem fogott az MPlayer fejlesztésébe. „Az MPlayer egy Linuxon

rendszere **i n k**

woodi filmstúdiók természetesen be-
pereltek, de épp ez év elején mondta
ki a bíróság a felmentő ítéletet. (To-
vábbi információk a www.hirek.com cikk, prim2003.02.26 címen ol-
vashatók.) A DVD tehát a gyakorlat-
ban nézhető Linux alatt is, és ember
legyen a talpán, aki eldönti, hogy le-
gálisan, vagy sem. (Egyvalami biztos:
nem találtam olyan DVD-lemezt,
amelyre rá lenne írva, hogy Linuxon
nem nézhető – ráadásul ha kifizettem
a vételárat, jogom van úgy megnézni,
ahogy akarom.)
Amennyiben tehát egy többe-
zött DVD-nézésre is alkalmas, uni-
verzális médialejátszót szeretnék,
az MPlayert érdemes telepítenünk.
Ez egyúttal kitűnő próbája türel-
münknek és linuxos tudásunknak,
ugyanis az MPlayer egyelőre csak
forrásként érhető el, amiből ma-
gunknak kell „lefordítanunk”
a működő szoftvert. Ez lényegében
olyasmi, mint a telepítés, azaz

a különbséggel, hogy nem egy
„setup” vagy „install” fájl futta-
tunk, hanem magunk másoljuk be
a szükséges programfájlokat
a megfelelő könyvtárakba, majd ott
néhány parancssorban (amit Linux-
nyelven inkább **parancs-
értelmezőnek** hívnak, és többféle

verziója létezik – lásd a kéziköny-
vet!) kiadott utasítással integráljuk
az alkalmazást rendszerünkbe.
A fordítás során a program gépünk-
höz idomul, figyelembe véve annak
hardver- és szoftverjellemzőit.
A guruk szerint ez a módszer azért
jobb az installálásnál, mert így való-
ban **teljesen optimalizált**, testre
szabott alkalmazást kapunk, amely
a lehető legtöbbet fogja kihozni
PC-nkből. Ez viszont már tényleg az
a szint, ahová csak a számítógépes
érdeklődéssel megáldott felhasználó
fog eljutni, de aki eddig tudott kö-
vetni a Linux-kalandban, az most
már ne adja fel!
Az MPlayer telepítéséhez pedig csak
egyetlen jó tanácsal tudok szolgálni,
ugyanazzal, amely a program doku-
mentációjának elején is olvasható
a
oldalon: „Ha ez az első találkozá-
sod az MPlayerrel, olvass el min-
dent innentől egészen az Installálás
fejezet végéig, közben kövesd a lin-
keket.” Egyéig írhaték: **nem lesz
könnyű**. De megéri.

Néhány újabb link a gyűjteménybe:

Corel Linux-distribúció és linuxos Corel-alkalmazások
www.corelinux.com
GIMP-kézikönyv magyarul
projects.gnome.hu/GUI
MPlayer – univerzális médialejátszó
www.mplayerhq.hu/homepage
Interjú az MPlayer fejlesztőjével
hup.hu/modules.php?name=News&file=article&sid=363
Ogle – linuxos DVD-lejátszó
www.dtek.chalmers.se/groups/dvd
Rpmfind.Net – programfordítások (RPM-csomagok)
innen az MPlayer több változata is letölthető, de SuSE-hez történetesen nincs
rpmfind.net
Hungarian Unix Portal
hup.hu
Hungarian Unix Portal – fórum kezdő linuxosok számára
hup.hu/modules.php?op=modload&name=Forums&file=viewforum&forum=22

Lapzárta után érkezett a hír: a Corel – annak ellenére, hogy korábban nagy erőket fogott bele a szabad szoftverek
fejlesztésébe, és saját disztribúciójával is jelentkezett – eltávolította a Linux alatt használható termékekkel kapcsolatos
weboldalait. A cég egyébként anyagi problémáinak enyhítésére 2000-ben 135 millió dolláros tőkeinjekciót kapott a Microsofttól.
Az információ forrása: www.theage.com.au/articles/2003/02/26/1046064091033.html.

Jelentés az internetes veszélyekről

A Symantec saját forrásaira támaszkodva jelentést készített a világ egyik legkiterjedtebb behatolászérzékelő hálózata és a világszerte működő tűzfalak által észlelt számítógépes támadások fejlődési irányáról, az érzékeny pontokról és a rosszindulatú programokról. Az alábbiakban ebből a jelentésből szemezgetünk.

A cégek az elmúlt 6 hónap során hetente átlagosan 30 támadást észleltek. Ez az érték a megelőző félévben 32 volt. E tevékenység 85%-a támadás előtti „puhatolózásnak” bizonyult, a fennmaradó 15% pedig valamely sérülékenység sikeres vagy sikertelen kihasználása volt. A támadások számának érzékelhető csökkenése ellenére átlagos mennyiségük az elmúlt 6 hónapban is 20%-kal magasabb volt, mint 2001 azonos időszakában.

Továbbra is az energiaipari cégeknél történt a legtöbb kritikus esemény. A nonprofit és a pénzügyi szolgáltatási szektorban ugyancsak több támadás fordult elő. Az alkalmazottak számát tekintve nagyobb vállalatok szintén több súlyosabb támadást éltek át. Azoknál a szervezeteknél, ahol a védelem felügyelete hosszabb ideje működik, csökken a veszélyeztetettség. A védelmet 12 hónapnál rövidebb ideje felügyelő cégeknél a súlyosabb támadások aránya 29%, az annál régebben alkalmazotknál 17%.

A támadások kiindulási országok szerinti eloszlása az elmúlt 18 hónapban viszonylag állandó volt, bár néhány esetben az aktivitás jelentős ingadozást lehetett megfigyelni. A tíz legaktívabban támadó ország számájára írható az elmúlt 6 hónap eseményeinek 80%-a. Közülük továbbra is az Egyesült Államok a legnagyobb rész, onnan indult az összes támadás 35,4%-a. A Dél-Koreából kezdeményezett akciók száma az elmúlt 6 hónap során 62%-kal nőtt, s ezzel az ország az összes támadást tekintve a második helyre került. E tendencia egyik oka feltehetőleg Dél-Korea gyorsan növekvő magánfelhasználói célú széles sávú infrastruktúrája. Ha nem alkalmaznak kiterjedt védelmet, a széles sávú elérés terjedésével más országokban is nőhet a rosszindulatú tevékenység

mértéke. Egyes kelet-európai államokban a tízezer felhasználóra vetített támadások száma nagyon mondható. Az első csoport országai közül Lengyelország és a Cseh Köztársaság áll a második és a harmadik helyen, míg Románia, Lettország, Litvánia és Szlovákia a második csoport országai között szerepel. (Ebbe a csoportba a százezernél több, de egymilliót meg nem haladó internetezővel rendelkező országok tartoznak.)

Az elmúlt félév során a Symantec nem tapasztalta a számítógépes terrorizmus bizonyítható jelét. Az emiatt figyelemmel kísért országok jegyzékén szereplő államokból érkező támadások az összes káros tevékenység kevesebb mint 1%-át tették ki.

Az eseményekre több mint 50%-ban a belső visszaélések miatt kellett reagálni. A túlsúlyban lévő külső támadások mellett az ügyfelek úgy értékelték, hogy a belső visszaélések által okozott kár is különösen nagy volt. Az éltetés viszonylag egyszerű módja és a saját becslésen alapuló magas kárérték arra figyelmeztet, hogy rendkívül fontos a belső veszélyek elleni védekezés.

Számos elterjedten használt, nyílt forráskódú alkalmazást láttak el trójai célra „hátsó ajtóval” a múlt év során. A támadások a nagy forgalmú terjesztő webhelyekre irányultak, amelyek jelentős erőfeszítéseket tettek saját védelmük érdekében. Ez figyelmeztetésül szolgálhat nemcsak más nyílt forráskódú projektek, hanem a kereskedelmi szoftverek gyártói számára is. Az egyedi rendszerek helyett a támadók nyíltan keresik az olyan lehetőségeket, amelyekkel rövid idő alatt nagy számú rendszert befolyásolhatnak. A webes felhasználói programok sebezhető pontjaira, különösen azokra, amelyek a Mic-

rosoft Internet Explorerrel kapcsolatosak, idén különösen oda kell figyelni. A múlt évben ugyanis ezek száma és veszélyessége nagymértékben nőtt.

Az internetes közösség számára a legnagyobb kockázatot továbbra is az összetett veszélyek jelentik. (Ezek a vírusok, a férgek, a trójai és a rosszindulatú programok tulajdonságait az internetes sérülékenységek kihasználásával bővítve idéntik a támadást. Többféle módszert és eljárást használva gyakran igen gyorsan terjednek, és széles körben okoznak károkat.) Három összetett veszély (a Klez, a Bugbear és az Opaserv) tette ki az elmúlt 6 hónap során a Symantec Security Response-hoz beérkezett rosszindulatú programrészek közel 80%-át. Ezek továbbra is sikeresen használják ki az olyan kritikus pontokat, amelyek már legalább egy hónapja ismertek, így az internetes közösség egésze továbbra is nagyon sebezhetőnek tűnik az új összetett veszélyekkel szemben.

Az öntöbbszöröző tömeglevelet küldők száma meredeken emelkedett. Az elmúlt félévben leggyakrabban jelzett 50 veszély közül 8 öntöbbszöröző tömeglevél volt, míg 2001-ben csupán egy ilyen szerepelt a „Top50”-ben.

A tömeges felhasználás piacára most belépő technikai eljárások igen kedvező lehetőséget jelentenek a rosszindulatú programok számára. A közvetlen üzenetküldő és az egyenrangú hálózati (P2P) alkalmazások piaci térhódítása és növekvő jogtalan használatát ezeket a programokat a jövő összetett veszélyeinek fertőzőeszközvetítőivé teszi.

A jövő veszélyeztetett készülékei között már ott vannak a mobilok is – ezektől az eszközöktől 2003-ban és 2004-ben erősebb piaci térhódítást várunk. Mivel gyakorta meglehetősen gyenge védelemmel kerülnek használatba, a jövő rosszindulatú programjainak nagyon hatékony terjesztői lehetnek.

**VÍRUS
HÍRADÓ****Tartson lépést Ön is a vírusok változó világával!****www.virushirado.hu**<http://www.virushirado.hu>**vírusa i n k**

Vírushíradó

A vírusszakértők esküsznek rá, hogy minden egyedi számítógépen új programok telepítése, illetve új (floppys vagy CD-s) állományok felvétele esetén, hálózatra kötött gépeknél pedig szinte folyamatosan valamennyi komputer vírus-támadásokra is számíthat. A kérdés tehát nem az, hogy a gépünk ki lesz-e téve támadásnak, hanem az, hogy mit tehetünk annak kivédése érdekében.

Tízparancsolat:

1. Gépünk felhasználói jogosultságait megfelelő körültekintéssel alakítsuk ki!
2. Jelszavainkat őrizzük megbízható, nehezen hozzáférhető helyen!
3. Bizalmas adatokat tároló számítógép használatát ne engedjük meg bárkinek!
4. Csak jogtisztja programokat telepítsünk!
5. Kizárólag megbízható forrásból fogadjunk el állományokat!
6. Folyamatosan figyeljünk vírusellenőrző programot használjunk!
7. A vírusellenőrző tudásbázisát a lehető leggyakrabban, napi, esetleg heti rendszerességgel frissítsük!
8. Csak akkor kapcsolódjunk bármilyen hálózathoz, ha használjuk azt, és ne engedélyezzük az automatikus csatlakozást!
9. Tűzfalal védjük gépünket a külső behatolásoktól!
10. Folyamatosan figyeljünk levelezőrendszer alkalmazunk, amelyben kizárólag megbízható forrásból érkező csatolt állományok lehetnek, és minden tartalom víruskeresővel ellenőrzött.

Új típusú féregvírus bukkant fel, a Worm.Win32.Randon, amely az IRC-n és a helyi hálózat megosztott erőforrásain keresztül terjed. A Kaspersky Labs vírusirtó cég adatai szerint eddig Hollandiából és Oroszországból jelentettek fertőzéseket.

A féreg elindítása után a Windows rendszerkönyvtárban zxx és/vagy zx könyvtáraiba másolja magát, majd elhelyezi a saját kódjának elindításához és az mIRC kliensprogram bootoláskori futtatásához szükséges kulcsokat a registryben:

```
HKLM\Software\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Run\updateWins.
```

A féreg mint futó programfolyamat észrevétlenül marad a felhasználó számára, mert meghívja a HideWindows rutint, így jelenléte csak folyamatkezelő alkalmazások segítségével észlelhető.

Ezek után a féreg egy IRC-szerverhez kapcsolódik, és végrehajtja a kapott utasításokat, amelyek között elosztott szolgáltatás-megtagadás típusú (DDoS) támadás és IRC-csatornák elárasztása is szerepelhet.

A Randon féreg a hálózaton keresztül nyitott 445-ös portot keres. Ezen a helyen egy új, először a Windows 2000 és XP által támogatott SMB over TCP/IP protokollt fogadó socket található. Segítségével a Randon épüpoly képes gépről gépre terjedni, mint ha a közismert 137-138-139 portokat alkalmazná a féreg átmásolásához.

A Randon az eddigi információk szerint nem tartalmaz a fertőzött gépet károsító, pusztító rutint, azonban a DoS-támadásokkal egy harmadik félnek okozott kár jelentős lehet, illetve a hálózati forgalmat is akadályozza.

A brit rendőrség a vizsgálat lezárultáig óvadék ellenében szabadlábra helyezte a TK internetes féregvírus terjesztésével gyanúsított két fiatalembert. A 19 éves villanyszerelőt és 21 éves munkanélkülit társát február 7-én tartóztatták le Durham megyében, közös brit-amerikai vizsgálat eredményeképpen. Azzal vádolják őket, hogy egy, az USA Illinois államában nemrég őrizetbe vett társukkal együtt tagjai voltak a THr34t-Krew nevű hackercsoportnak, amely az év elején szabadon engedte a TKbot féregvírust. A féreg mintegy 18 000 gépet fertőzött meg, s az okozott kárt öt és fél millió angol fontra becsülték az NHTCU, a csúcstechnológiával kapcsolatos bűncselekményeket vizsgáló brit rendőri osztag. A vádlottakat kihallgatásuk után óvadék ellenében április elejéig szabadlábra helyezték, ezalatt a rendőrség átvizsgálja az őrizetbe vételük során lefoglalt számítástechnikai eszközöket és más bizonyítékokat. Az IRC.Trojan néven is ismeretes TK féregvírus, amely a Microsoft IIS-szervereknek az unicode karakterlapok kezelésével kapcsolatos hibáját használja ki, lehetővé teszi a távoli gép merevlemezén található bármely könyvtár elérését. A megfertőződött szerverek nyitva állnak a számítógépes betörők számára, akik IRC-csatornán keresztül küldött parancsokkal adatokat lophatnak el a gépekről, vagy felhasználhatják azokat egy harmadik fél elleni ún. DDoS-támadásra. Mindez újabb indok arra, hogy teletűsítsük a Microsoft által kibocsátott biztonsági javításokat, amelyek közül az IIS-szerverekhez a legújabb frissítés megtalálható a www.microsoft.com/technet/security/bulletin/MS02-062.asp weboldalon.

http://www.netpiac.hu

Mesék a sitről

Sztárbűnözőnek lenni nem könnyű kenyérkereset. Az persze még mit sem sejt erről, aki e kétes úton hajt a címlapsztorira, ám annál nehezebb dolga van annak, aki a hírnévre ráunván szabadulni szeretne a megtisztelő (?) címtől...

A John Kander, Fred Ebb és Bob Fosse musicalje alapján készült **Chicago** valósággal tarolt az idei **Golden Globe-gálán**: a legjobb film díját éppúgy elnyerte, mint két főszereplője, **Renée Zellweger** és **Richard Gere** a legjobb színészi alakításnak járó díjat. Mivel a **Golden Globe**-ot a hozzáértők az **Oscar** előszobájának tartják, jó esély van rá, hogy a készítő a legnagyobb filmes elismerésekből is jó néhányat hazavigyenek. A warholi 15 perc hírnév témakörében sok alkotás született már, s mivel a mesterségesen a figyelem középpontjába tuskolt, mondvá-

csinált sztárok még jó darabig nem mennek ki a divatból, a téma valószínűleg sokáig aktuális marad. „A hírnév perverzítéséről van szó, és arról, kiket érdemesztünk arra, hogy ünnepeljük őket” – nyilatkozta filmjéről a **Chicago** rendezője, **Rob Marshall**, s nem kell sok fantázia ahhoz, hogy szavaiból kiolvassuk a mai sztárkultuszra vonatkozó utalásokat.

A történet ezúttal a **szesztilalom** **Chicago**-jában játszódik: **Roxie Hart**, a tánckar tucatüdvöskéje (**Renée Zellweger**) igyekszik a hírnév felé, hogy kiszabaduljon egyhangú életé kalitkájából. Olyan szeretne lenni, mint az ünnepelt revűsztár, **Velma Kelly** (**Catherine Zeta-Jones**). Amikor **Velma** kettős gyilkosságért börtönbe kerül, megnyílna előtte az út, ám hamarosan ő is rács mögött találja magát, miután megöli a szeretőjét. Védelmét ugyanaz az ügyvéd, **Billy Flynn** (**Richard Gere**) vállalja el, aki **Velma**t is, s az ünnepelt revűcsillag ügye után most a kis névtelen esetéből kreál szenzációt. Roxy eléri, amit akar, immár vele vannak tele

a bulvárlapok, **Velma** nem kis bosszúságára, ám a revű csillaga tartogat még néhány meglepetést.

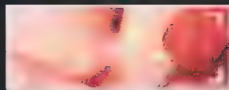
Profi amatőrök

Bár készítői nyilvánvalóan díjesélyesnek szánták filmjüket, a hivatalos honlappal (www.miramax.com/chicago) valószínűleg semmiféle díjra nem pályáznak. Az **abszolút minimalizmus** jegyében ugyanis alig került fel valami a kedvcsinálónak szánt honlapra: a kezdőoldalon a főszereplők és a filmkészítők rövid névsorát, vala-

mint a film szinopszist olvashatjuk, s egy bélyegméretű plakátban gyönyörködhetünk. Ezenkívül megtudhatjuk a bemutatók időpontját, és eljuthatunk a **filmzene promóciós oldalára** is.

A készítő valószínűleg úgy gondolhatták, hogy egy ilyen klasszikusnak nem kell cégér, hiszen ettől a honlaptól nemigen támadna kedve bárkinek is megnézni a filmet.

Azok viszont, akiknek mégiscsak ked-

vük támadt a film rajongójává válni, egészen tetszetős honlapot hoztak létre a

címen

– már csak a néhány másodpercenként menetrendszerűen és egyre idegesítőbben előugró pop-up ablakkal kell megküzdenünk. A weblap gazdái alapos munkát végeztek: a cikkektől, interjúktól az életrajzokon keresztül a dalszövegekig mindent összegyűjtöttek, amit a filmről tudni érde-

mes, sőt még a musical történetének és a musicalváltozat linkjeinek is szenteltek egy-egy oldalt. A

címen pedig a film-

mel foglalkozó fórumot találják a rajongók. Érdekes módon a Chicago musicalváltozatának honlapjai között körülnézve is ugyanezel a felállással találkozhatunk: a hivatalos oldal (www.chicagothemusical.com) alig nyújt többet egy látványos főoldalnál és a Broadwayre szóló jegyvásárlási lehetőségnél, ám az egyik rajongói honlapról

(www.chicagothemusical.com) minden információt beszerezhetünk, amire csak a színpadi változattal kapcsolatban kíváncsiak lehetünk.

Keresztapa a pszichiáternél

A sztárbűnöző-szerepkörből sem egyszerű kitörni, ahogy azt a **Csak egy kis pánik** című vígjátékban is láthattuk. Mivel a nézők nagy része jól szórakozott **Robert De Niro** és **Billy Crystal**, azaz a **pánikbeteg keresztapa** és a **vonakodó pszichiáter** kettősén, a filmkészítők nem változtattak a bevált csapaton, és megalkották a folytatást ugyanebben a témakörben. **Paul Vitti**, a jó útra tért **maffiafőnök** lassan letölti büntetését, ám sajnos ismét furcsán kezd viselkedni: rabtársai legnagyobb döbbenetére

filmje i n k

készítők a stáblista összeállításánál. Az

címen a megszokott és nem is túl nagyszámú információkat találjuk: olvashatunk egy keveset a film történetéről, a szereplőkről, a készítőkről, megnézhetjük az előzetest, a forgatáson készült fotókat, és letölthetjük az obligát háttérképeket. Az extrákat a főoldalról nyíló ablakban látható kedélyeskedő, zenés-animációs bevezető és a képeslapokhoz járó humoros képaláírások jelentik. Az **ezzerarcú** Robert De Niro rajongóinak ezúttal is inkább a színésszel foglalkozó rajongói honlapokat ajánljuk:

www.geocities.com/you_talkingme. Akit viszont az internetes filmmagazinok kritikái, értékelései és egyéb információi érdekelnek, a következő címenek kezdje a keresést:

és

a **West Side Story** részleteit éneki. Vajon tényleg idegösszeroppanást kapott, vagy csak szeretne minél hamarabb kikerülni a hüvösörl? A rejtély megoldása **Vitti** egykori pszichiáterére, **Ben Sobelre** vár, aki persze ismét a háta közepére kívánja nagynevű páciensét. A feltételeken szabadlábba helyezett **Vittit** ráadásul ott-honában kell vendégül látnia az agyász-nak – s már indulhatnak is a változatos köz- és magánéleti bonyodalmak... A hivatalos honlap készítői ugyanúgy nem változtattak a bevált kliséken, mint a film-

Halálközeli élmények

Ma már ciki, ha valakinek nincs halálközeli élménye. Ez a nemrég még okkult tapasztalat mára szabad prédájává vált az amatőr kutatóknak, a vallási fanatikusoknak, az istenbizonyítékokat keresőknek és a fércműveket gyártóknak. Mindamellettt tényleg érdekes jelenség.

Adolog úgy kezdődött, hogy hétévesen egy felnőttkórházba kerültem, s mivel már akkor rendkívül aranyos és értelmes voltam, a felnőttek szerettek velem beszélgetni. Az osztályos orvos kölcsönadta a fonendoszkópját, én meg jártam a kórtermeket, és mindenkinek meghallgattam a szívét. A néniknek érdekes módon a szívük a hasukban volt, de ez akkor nem tűnt fel.

Egy napon az egyik bácsi félrevont, és elmesélte, hogy amikor őt megműtötték, valami csodálatos zenét hallott, fényt és fényes angyalokat látott. Hittem is, meg nem is; mit tehet az udvarias gyerek, ha egy felnőtt örültségeket mesél neki?

Majdnem ugyanebben az időben *Raymond A. Moody* filozófia szakra járt a Virginia Egyetemen, és egy pszichiáter professzortól fantasztikus történetet hallott arról, mit élt át a klinikai halál állapotában. Én folytattam tanulmányaimat a Deák téri általános iskolában, ő pedig gyűjteni kezdte a halálközeli élményekről szóló beszámolókat, amelyeket 1975-ben meg is jelentetett *Élet az élet után* címmel. Világsíkiert aratott. Én ez idő alatt a lineáris algebra gyűlöletével töltöttem napjaimat a TTK-n.

Mi is az a halálközeli tapasztalás?

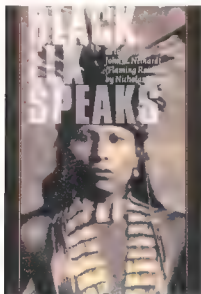
Tulajdonképpen meglepő, hogy ilyen sokáig váratott magára a téma, hiszen a Gallup több felmérése bizonyítja, hogy az emberek 5-15%-ának volt már halálközeli élménye (1., 2.), ami csak Amerikában 8-20 millió személyt jelent. Ez a szám az újraélesztési technika fejlődésével egyre növekszik. A halálközeli élményekről meglehetősen régi leírások is beszámolnak, ilyen a Tibeti halottaskönyv vagy Platón története az Államban (3.): egy harcos, a pamphüliai Ért a csata után 10 nappal találtak meg holtan, de teste nem indult oszlásnak. Rokonai hazavitték, és máglyára tették; ekkor Ért hirtelen felmáadt, és hihetetlen dolgokat mesélt arról, hogy elhagyta a testét, és több lélekkel találkozza csodá-

nyavalyá **ink**

latos utazás során eljutott egy helyre, ahol értékelték az életüket (4.). A **jók a felfelé** vezető hasadékon mehettek át, a **rosszakat lefelé** kildték. Amikor a bírái elé lépett, azt mondták neki, hogy ő fogja hírlül vinni az embereknek, mik történnek itt, ezért jól figyeljen. Hosszú vándorlás után nagy fényességhez értek. Itt ismerte meg a **szférák zenéjét** is, amit külön kiemelnek mint első leírását annak, amit **2000 évvel később** névtelen adatközlőm hét éves koromban említett nekem. Végül Ért visszatért a **Földre**, vagis felocsúdott a klinikai halál állapotából.

Platón meghökkentően mai szcenárióját írta le a halálközeli élményeknek:

1. A „lélek” elhagyja a testet.
2. A múlt értékelése, megítélése.
3. Egy bizonyos ideig való ott-tartózkodás ebben a transzcendens világban.
4. Felkészülés a földi életbe való visszatérésre.
5. A „lélek” egyfajta eligazítást, tervet kap a további életre vonatkozóan (5.). Úgy tűnik, az **élmények struktúrája** a világ minden táján azonos (6.), de a látottak-hallottak kulturálisan meghatározottak. Például a szíu sámán, **Fekete Jávorszarvas** gyermekkorában átélte halálközeli élményében két férfi jött el érte a felhőkből, s odafent az **ősök tanácsával találkozott**, akik átadták neki a gyógyítás tudását (7.).

Mohamed prófétaért ugyancsak két férfi jött, foglalkozásukra nézve **arkangyalok**, s akkor ő kilépett a testéből, és **hét mennyen keresztül** érkezett meg **Allahhoz**. Ütközben minden mennyben találkozott valamelyik kollégájával, úgymint **Mózes**sel, **Abrahámmal** stb. (8.). A modern kutatások a korabeli leírásokhoz hasonló motívumokat tártak fel.

A halálközeli élmény állomásai

Persze **Moody** és mások kicsit precízebben osztották szakaszokra az élményfolyamot, több száz beszámoló összevetésével.

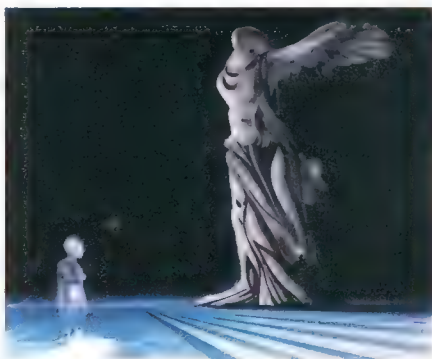
A tapasztalat első állomása általában a **halál beállta** szokott lenni. Gyakran fájdalom, küzdelem előzi meg, majd hirtelen hihetetlenül **mély megnyugvás és fájdalommentesség** önti el a testet. Az illető halja, ahogy a feje fölött kimondják: **„meghalt”**. Ez gyakran meglepő és furcsa, hiszen közben érzékeli a külvilágot (9.).

A meghalás felemelő, békés, megtisztító élmény: ez derül ki a beszámolókból, ami homlokegyenest ellentézik halálfelképzeléseinkkel.

A megbékélést követi a **testen kívüliség** élménye; ez a legkülönösebb, természetesen ezen lovagolnak aztán a legtöbbet. Sokak szerint ez bizonyítja a lélek különállóságát, halhatatlanságát, ergo a **halál utáni létezés**.

Ilyenkor a testből, mint a filmekben, **ki-válk** egy másik, súlytalan, mindenben áthatolni képes test, s általában felfelé emelkedik. **Carl Gustav Jung 1944-ben** átélte egy **infarktust**, és a klinikai halál állapotába került; elmondása szerint ekkor

a magasból látta a Földet, mint egy úrház, a kontinensek felett röpködött, költői leírását adva a látottaknak (10.). Persze ha lehet neki egyáltalán hinni, hiszen elég sok kétes hitelű történetet leírt **Emlékek, álmok, gondolatok** című önleltírásában is. Mások megelégszenek a plafonig emelkedéssel, s ott **luftballonként** lebegnek, mindent megfigyelve. Sok olyan szá-

vahihető beszámolóknak van, amelyekben az újraélesztett személy egyrészt szóról szóra visszamondja, ami halála és újraélesztése alatt történt, másrészt olyan részleteket közöl az újraélesztés mozzanatairól vagy a halála idején a szobában/műtőben történetekről, amelyeket nem figyelhetett meg, egyrészt mert halott volt, másrészt mert fekvő helyzetéből még élve sem láthatta volna úgy a dolgokat, ahogy később elmondta. Még meglepőbb, hogy újraélesztett vak emberek is beszámolnak a látottakról, pl. megmondják, milyen színű inget viselt az orvos, stb. (11.). A beszámolók legmeghökkenőbb típusában a „lélek”, miközben testét újraélesztik, kikukkant a folyosóra, leugrik a búfőbe, ahol aztán olyan dolgokat tapasztal, amelyek végképp nem lehet annak a számlá-

Halálközeli élmények

jára írni, hogy a látszólag halott test mégiscsak érzel valahogy, mert ezek a tapasztalások a testtől fizikailag elkülönült térben történnek meg (12.). *Peter Sellers*, a Rózsaszín párdúcból is jól ismert komikus *Shirley MacLaine*-nek elmondta, hogy amikor első szívrohama érte, és meghalt, kilépett a testéből, s látta, ahogy mentővel kórházba szállítják. „Mentem velük, és nem voltam megijedve, mivel remekül éreztem magam; a testem volt az, aki bajba került”. (13.)

A testen kívüli élmény vagy a halál tudatosulását jellegzetes hangjelenség kíséri, ami a legtöbb élménybeszámolóban megjelenik: egy zavaró fémcsörgő, kattogó, zizegő hang (14.), de szerencsésekbenél transzcendentális zene hallik.

Ezután következik a híres alagútélmény (15.), amely *Hieronymus Bosch* XVI. században festett mennybemene-telén is látható.

A „túlvilági” utasok ezt szinte egybehangzóan írják le; valami bejárat, egy hosszú, sötét cső, amelyen legtöbbször suhanva haladnak át, bár van, akinek lépcsőkön, létrán kell felküzdenie magát. Az alagút végén nagy fényesség tűnik fel, amit mindenki úgy ír le, mint a szeretet és elfogadottság élményét. *Sellers* így mesél róla: „Ahogy körülnéztem, hihetetlenül gyönyörű, vakító, szeretetteljes fehér fényt láttam meg

felettem. Mindennél jobban szerettem volna hozzá közelebb jutni. Soha semmit nem akartam ennél jobban. Tudtam, hogy szeretet, igazi szeretet van a fényen túl, és ez hihetetlenül vonzott. Kedvesség és szeretet volt, s emlékszem, akkor arra gondoltam, ez Isten”. (13.)

A beszámolókból itt eltérések mutatkoznak: van, aki elhunyt szeretteivel, barátaival találkozik, mások idegenekkel, megint mások fénylénnyekkel.

Elizabeth Taylor az ötvenes évek végén egy műtét során 5 percre a klinikai halál állapotába került: „Egyszer csak azt mondták, halott vagyok, és láttam a fényt. Nehéz erről beszélni, mert olyan elcsépeltnek hat. Találkoztam Mike-kal (1958-ban elhunyt nagy szerelme és férje), s vele szerettem volna maradni. De Mike azt mondta, hogy vár rám a munkám és az életem, s visszaküldött engem az életbe”. (13.)

Elisabeth Kübler-Ross halálkutató húsz éve folyamatosan haldoklik, kétszer már járt „odaát” is. Egy interjúban beszámolt róla, hogy egy autóbalesetet szenvedett család haldokló gyermeke azt mondta neki, a szülei már várják a mennyben. A gyermek halála után Kübler-Ross megtudta, hogy a szülők időközben egy másik kórházban már valóban elhunytak, de ezt a gyermek nyilvánvalóan nem tudhatta (16.). A meghaltak általában csodálatos tájra érkeznek, egzotikus madarakkal, sok-sok virággal, olyan ez, mint a Paradicsom. Az emberben önkéntlenül felle-

tődik, hogy azok az elképzelések, miszerint a jók haláluk után eljutnak a mennybe, a Paradicsomba, a nirvánába, tulajdonképpen ezeknek a jelenségeknek a vallási hiedelmekbe öntése, illetve aki vallásos, az joggal gondolja, hogy a halálközeli élmény nem más, mint annak megvalósulása, amit vallása hirdet.

A különös ebben a világban az, hogy az emberek vagy lények általában nem szavakkal, hanem gondolatokkal, érzésekkel kommunikálnak.

Azán általában felbukkan egy fénylő lény, aki valamiféle főnöknek tűnik itt, s ő az, aki szavak nélküli megvilágító kérdéseket tesz fel a túlvilági turistáknak. Ezek a kérdések soha nem számonkérések, hanem valamiféle megvilágosodást válnak ki. Ilyenkor szokott a panorámajelenség is lejártszódni, vagyis a meghalt hirtelen az egész életét látja, megéli, s mindez gyakran egy időben, komplex élményként zajlik le. A beszámolók szerint a legkülönösebb az, hogy ebben az életsűrűségben nem egyszerűen fizikai eseményeket látnak, hanem saját életük és cselekedeteik másokra gyakorolt hatását élik át, s hirtelen megértik, hogy az életben a legfontosabb a szeretet és a másokhoz való jóság, s kisszerűnek és szánalmasnak látják sok tettüket, amellyel fájdalmat, keserűséget okoztak másoknak. Ugyanakkor ebben a számadásban különösen pozitív hang-

nyavalyá **i n k**

súlyt kapnak olyan mindennapi esetek is, mint hogy valaki segített egy elveszett kisgyereknek megtalálni a mamáját, stb. (El is határozta, ezentúl vadászni fogom a vak néneket, hogy átkísérhessem őket az úttesten. Ezek szerint megícsásk léteznek valahol egy folyósóra, ahol vezetik a jó és rossz cselekedeteket.)

Ez a panoráma- vagy visszatekintés-jelenet az, ami a halálból visszatérőket **gyökeresen megváltoztatja**, mert úgy érzik, megértették az élet igazi értelmét. Például a menedzser többé nem tud ugyanúgy hajtani, mert számára a pénz elveszíti jelentőségét, s többé könyörtelen sem tud lenni. Sokszor bűnözők is megjavulnak a klinikai halálból visszatérve. Nem volna meglepő, ha az úgynevezett megvilágosodási élményeket, mint Szent Pál megtérését, valójában halálközeli élmények váltották volna ki.

Persze **veszélyes dolog a megváltás**, ezt talán a menedzser példája is sugallja. Elmegy az illető a modern, versengő, élet-halálharc jegyében folyó világból, ahol addig kegyetlenül jól funkcionált, és visszatér egy szent, aki számára értelmetlen már a gyűlölködés, a neveléses csata megvívása. Ahogy Moody egyik könyvében leírja (17.), a klinikai halált követő **személyiségváltozás** sokszor váláshoz vezet mert az addig durva, veszekedő férj türelmes, megértő emberré válik, aki szeretetre vágyik, és szeretetet akar nyújtani. A feleség életjátszmájába azonban ez nem illik bele; ő esetleg éppen azzal akarta elkerülni az intimitást, az egyenrangú, szeretetteljes kapcsolatot, hogy brutális férjét választott magának. Vagyis nem szerencsés dolog csak úgy felelőtlenül megjavulni (lásd **INK 2002. február és március**, online változat: 18. és 19.). Végül a **fénylénny**, akit sokan **vallásuk istenével**, mások egyszerűen a **szeretettel** azonosítanak, közli a látogatóval, hogy vissza kell mennie a földi létbe, mert neki ott még dolga van. Van, aki tiltakozik, de a fénylény nem tágit, s menni kell. Egyes

beszámolókból maguk a meghaltak kéri, hogy visszamehessenek, mert szeretnék felnevelni gyermeküket, stb.

Sellers a következőképpen élte ezt át: „Megláttam egy kezet, amint átnyúlik a fényen. Próbáltam megérinteni, belé kapaszkodni, hogy átmenjen engem a fénybe.” Amikor sikerült újraindítani a szívét, és „abban a pillanatban a kéz hangja azt mondta: Még nem jött el az idő! Menj vissza, és fejezd be! Még nem jött el az idő!” Aztán a kéz lassan elhalványult, Sellers visszaszálebegett a testébe, és szívében kesszerű családottsággal ébredt fel (13.).

A beszámoló körülbelül 6%-a tartalmaz a jövőben bekövetkező eseményekre vonatkozó információkat is. Így pl. Jung megtudta, hogy az őt újraélesztő orvos hamarosan meg fog halni, és úgy is lett (10.). Amikor a döntés a visszajövetelről megszületik, általában a **személy visszatér fizikai testébe**, ami orvosi szempontból egybeesik a szív és a légzés megindulásával, vagyis a sikeres újraélesztéssel. Egyes betegek ilyenkor ellenségesek az orvosokkal, mert visszahozták őket „onnan”.

Élet a klinikai halál után

A klinikai halál élménye meglepő módon **nem trauma** szokott lenni, hanem **megváltó élmény**. Akik átéltek **pozitív személyiségváltozást** mennek keresztül, s hasznosan akarják eltölteni a visszakapott életet. Általában nagy tudásvágy támad bennük, gyakran maga a fénylénny is utal rá, hogy a szeretet és a tudás a legfontosabb az életben. Akik meghaltak, és feltámadtak, élni akarnak. Ha az újraélesztés pillanataiban bánják is, hogy vissza kell jönniük, hiszen akkor egy csodálatos, soha nem tapasztalt élmény hatása alatt állnak, később boldogok, hogy folytathatják

életüket (20.). Ugyanakkor jellemző, hogy többé nem félnek a haláltól – talán ez az, amit jó lenne, ha át tudnának adni embertársaiknak.

Az ilyen emberek már messziről azonosíthatók az avatott szem számára. Ismertem egy **könyvkötőt**, munkája közben feltűnt volt a nyugodtsága, higgadtsága, s ezt az tudta igazán értékelni, aki ismerte a **könyvkötőműhely vezetőjét** is. A rendszer-

váltás előtt mindenféle izgalmas könyvek illegális másolásával, kötésével és terjesztésével is foglalkoztam, s Moody munkájának zugfórtását is kiadtuk 100-200 példányban. Ahogy ez az ember kezdte méretre vágni az Élet az élet után könyvtestét, belelapozott, s amikor rájött, miről szól a könyv, székszáva elmondta, hogy ő régebben alkoholista volt, és ez addig-addig ment, mígnem meghalt. A hűtőkamrában éledt fel, s a nővér elajult, amikor könyvkötőnk imbolyogva megjelent egy szál lepedőben a hulla-kamra irányából. Azóta **élete teljesen megváltozott**, már nem iszik, és egy anti-alkoholista mozgalmában dolgozik. Ha ezt Moody hallaná, egyik szeme nevetne, a másik copyrightpert indítana. Úgyhogy maradjon köztünk.

Halálközeli élmények

A halálközeli élmények legegységesebb értelmezése

Vannak misztikus lelkek, akik kiéhezetten várják, miben élhetik ki parapszichológiai komplexusait. A halálközeli élmények remek lehetőséget nyújtanak túlvilágról, n-edik dimenzióról, lélekvándorlásról elmélkedni. Amióta

Michael Persinger demonstrálta, hogy elég a jobb halántéklebenyt egy jó erős mágnessel ingerelni, és máris kész a misztikus élmény meg a testen kívüliség meg tapasztalása (21.), azóta én erősen kétlem, hogy az anyagelvűség bukásáról volna szó.

Egyrészt a halálközeli élmények különféle elemei – pl. a testen kívüliség tapasztalása – számos olyan esetben megjelennek, amikor az agy oxigénhiányos állapotba kerül, vagy a jobb halántéklebeny kóros izgalmi állapotban van, pl. temporális epilepsziában, halántéklebenyi daganatban, műtét alatti ingerlésben vagy LSD hatására (22.). Morse, aki a gyermekkori halálélmé-

nyekre specializálódott, egy 12 éves kislánynál jobb halántéklebenyi epilepsziás roham alatt a halálközeli tapasztalat mindene elemét megtalálta, a testen kívüliségtől az alagútélményen át a mennyországélményig (22.).

A mai legjobb magyarázó elmélet az ún. ketaminteória. A ketamin egy régi műtét altatószer, amely melleseleg megvédi az agyat oxigénhiányos állapotban, s ennek kapcsán kiderült, hogy a ketamin tulajdonképpen csak utánozza az endopszichozin vegyületcsoport hatását, amely az agyban termelődik a neurokémiai izgalmi hatások kivédésére (21.). A ketamin gyakran okoz halálközeli élményeket (23.), ezért ha alkalmazzák, erős nyugtatót is szoktak

nyavalyá **innk**

adni mellé. Egy férfi ketamin adott be magának, s élményeit azonosnak találta az egy héttel azelőtt átélt halálközeli élményeivel (24.).

Mivel a halálközeli élmények pozitív változásokat indukálnak a személyiségben, kísérleteket tesznek arra, hogy a ketaminnal előidézett halálközeli élményekkel kezeljenek más módon már befolyásolhatatlan betegeket, pl. alkoholistákat (23., 25.).

Persze mindent nem tudunk megmagyarázni vegyületekkel és az agyműködéssel; mindig lesz egy fehér folt, amelyet mindenki azzal népesít be, amivel akar: majdani még pontosabb tudományos magyarázatokkal vagy miszticizmussal. E kutatások legfontosabb üzenete, hogy szeressük egymást, gyerekek! Nem kell a halál közelségébe kerülni ahhoz, hogy ráébredjünk: az élet többet ér annál, hogy tudás és szeretet helyett eladjuk a lelkiünk pénzért vagy talmi sikerekért. Innen üzenem, hogy nem veszem át a Nobel-díjat, ha nekem ítélnék.

Ajánlott linkek és könyvek:

1. www.lutz-sanfilippo.com/library/lsoverviewnde.html
2. www.clam.rutgers.edu/~mrhodes/RA3.htm
3. Platón összes művei. Európa Könyvkiadó, Budapest, 1984. II. kötet, 699–708. oldal
4. www.centremusicaustralia.com/Music%20of%20the%20spheres/Plato%20Interpretation/twirls.html
5. www.centremusicaustralia.com/Music%20of%20the%20spheres/Plato%20Interpretation/platocommentary2.html
6. www.healthy.net/asp/templates/interview.asp?PageType=Interview&ID=209
7. www.blackelspeaks.unl.edu/index2.htm
8. www.near-death.com/muslim.html
9. www.lutz-sanfilippo.com/library/lsoverviewnde.html
10. www.near-death.com/jung.html
11. www.near-death.com/experiences/evidence03.html
12. www.healthy.net/asp/templates/interview.asp?PageType=Interview&ID=209

13. www.near-death.com/famous.html
14. www.code-co.com/rcf/mhistdoc/nde.htm
15. www.sju.edu/cas/theology/Courses/1141/Shamansim/grof.htm
16. www.negral.hu/szbe/par-szel/2000_2/ross.html
17. Moody, R. A.: A fényen túl. Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 1989
18. www.hirek.com/cikk.prm?id=26376&mode=print
19. www.prim.hu/ikalauz/cikk.prm?id=27341&mode=print
20. www.sulinet.hu/eletestudomany/archiv/1997/9732/elmenyek/elmenyek.html
21. www.wired.com/wired/archive/7.11/persinger.html?pg=1&topic=&topic_set=
22. www.melvinmorse.com/e-tp.htm
23. www.brainmachines.com/ketamine.html
24. www.near-death.com/experiences/lso03.html
25. www.maps.org/news-letters/v07n1/07109ket.html

**Ha
már
van
elképzelése
egy
saját
kerékpárról,
mi segítünk, hogy megvalósítsa !**

*A Biker's Guide kerékpárkatalógus
immáron 3. alkalommal jelenik meg.*

*Minőségi kerékpárok és alkatrészeik 2003. évi
választéka 60 oldalon keresztül kerül bemutatásra.*

*Ha szeretne átfogó képet kapni a kerékpározás
világáról, kérje ingyenes kiadványunkat!*

*Kérjük töltsé ki az alábbi megrendelő-
szelvényt, adja fel címünkre és mi
postázunk Önnek egy katalógust.*

MEGRENDÉLŐSZELVÉNY

NÉV:

CÍM:

IRÁNYÍTÓSZÁM:

TELEFONSZÁM:

2003HÓNAP

IGEN, MEGRENDELEM AZ INGYENES BIKER'S GUIDE KATALÓGUST.

MEGRENDŐ

Postai cím: Mali Kft.
Budapest, 1211 Gyepsor u. 1.
www.mali.hu

A kalauz kerékpárokhoz.

Újrarendez

Újratelepít

Csökkent

Módosít

Megismétel

Újrakonfigurál

Inkább éljen szabadon a lehetőségekkel!

ProLiant BL szerverek Intel® Pentium® III processzorokkal

Őn egy szabad szellem. Hagyja valaki másra a vég nélküli fejlesztéseket, frissítéseket, telepítéseket, és foglalkozzon inkább a fontosabb feladatokkal. Mindez már lehetséges. Az automatikus erőforrás elosztás a HP Intel® Pentium® III és Intel® Xeon® processzorokkal felszerelt ProLiant szervereinek új szolgáltatása. A Rapid Deployment – az új telepítési eljárást meghonosító szoftver, mely a „ProLiant Esszencia” szoftvercsomag egyik része – lehetővé teszi, hogy gyorsan, egyszerűen, és akár távolról tölthessen le operációs rendszert vagy szoftverfrissítést a vállalat bármely HP ProLiant szerverére. Ennek eredményeképpen a korábban órákig tartó telepítések mostantól percek alatt elvégezhetők. A lehetőség az Öné. Éljen vele!

A HP az egyéni igényekhez igazodó szolgáltatásaival és ügyféltámogatási rendszerével segít Önnek megtervezni, megvalósítani és menedzselni a teljes vállalati infrastruktúrát.

További információért hívja a 06 80 222 333-as telefonszámot.

